Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP 76. évfolyam, 40. szám ■ 2011. október 2. ■ Szentháromság ünnepe után 15. vasárnap Ára: 250 Ft

„A zártkörű találkozón a pápa méltatta Luther hitét és reformátori tevékenységének itteni kezdetét, de a templomban már egy szót sem szólt a reformációról, miként a későbbiekben sem."
Erfurt a pápalázban ▶ *4. oldal*

„Mert aki másoknak ad, az maga is áldásban részesül; aki hálás és megelégedett életet él, azt Isten is megjutalmazza."
(Vándor)prédikátor-feleségek találkozója ▶ *8. oldal*

„A 38. kérdésnél be kell írni, hogy mely vallási közösséghez tartozik az összeírt személy. Csak egy vallási közösség bejegyzésére van lehetőség. A mi esetünkben a helyes válasz e kérdésre: *evangélikus.*"
Népszámlálás 2011 ▶ *13. oldal*

Évfordulók és zenés hálaadás ▶ *6–7. oldal*
EGOT 2011 ▶ *8–9. oldal*
A liturgia nyelvezetéről ▶ *9. oldal*
Október a reformáció hónapja (program) ▶ *10. oldal*
A 100 esztendős lelkész születésnapjára ▶ *11. oldal*
Harangok és harangtorony ▶ *14. oldal*

FOTÓ: KISS TAMÁS

Születésnapi koszorúzás Sztehlo Gábor Deák téri szobránál

▶ *Egyházunk diakóniai napi ünnepségéről összeállításunk az 5. oldalon*

Október színei és mécsei

■ Dr. Békefy Lajos

Itt van az ősz, itt van újra – hűvös éjszakáival, szél sodorta faleveleivel, elmúlást idézőn. Egykoron Pál is átérezte ezt a római börtönben. Ezért írt így fiatal tanítványának, Timóteusnak: *„Igyekezz a tél beállta előtt megjönni. Köpenyemet (...) hozd el, amikor jössz; hozd el a könyveket is, de főként a pergameneket."* (2Tim 4,21.13)

Az apostol mögött már ott van életműve, egy kontinensnyi, Krisztushoz térített keresztyén sereg. Előtte pedig életének utolsó szakasza. A cellacsendben felkészül arra, ami még jön. Ehhez elég egy felsőruha és a Biblia. Felsőruhára testének van szüksége, az általa nyújtott melegre a növekvő hidegben, védelemre a mostoha körülmények között. Bibliára, ószövetségi tekercsekre a lelkének van szüksége, hogy remény és erő lakozzék benne. A népek apostolának puritán gazdagsága, minden kincse ennyi: egy felsőruha és a Biblia.

Egyedül a mennyei Atya tudja, hányszor és hány helyen ismétlődött meg ehhez hasonló jelenet és kérés a Pál óta lepergett közel kétezer esztendő alatt. Amikor a hirtelen beállott történelmi télben a túlélés, a megmaradás csaknem nullára zuhant esélyét egyetlen felsőruha és egyetlen Biblia jelentette személyek, családok vagy éppen népcsoportok, nemzetek számára.

Így volt ez azzal a hatvanegy magyar protestáns lelkésszel is, akiket rabszolgaként adtak el 1675-ben a nápolyi gályákra, s akiknek az úszó börtönné vált hajók evezőlapátjai mellett a szívből-fejből félhangosan „zsolozsmázott" igék jelentették az egyedüli reménységet.

És 1849. október 6-ra virradóan is, amikor az aradi siralomházban vértanúink számára csak ennyi maradt: egy (katonai vagy rab-) köpeny meg a Biblia.

És nem ez a jelenet ismétlődött meg 1956 őszének történelemfordító napjai után a cella mélyére vetett honfitársainkkal a borda- meg lélekroppantás összes magyarhoni műintézetében? Amikor rabként, de hittel és a szívből-fejből idézett igék mécsvilágánál élték túl sokan a megaláztatást?

Október újra itt van, szomorúan szép és győzedelmes ünnepeivel, hősök és áldozatok emlékezetünkben sorakozó hosszú menetével. Nevekkel és a névtelenségben maradtak néma tanúságtételével. Mindezek mögött pedig nekünk, protestánsoknak még október 31., a reformáció naptámadatának ünnepe is ott ragyog, mindennapi megújulásunk őrtüzeként. Ami Mohácsnál bekövetkezett nemzeti tragédiánk után – magyarságunk megújító erőforrásaként – elhozta eleinknek a közösségi és egyéni vigasztalódást, az ismételt talpra állás esélyét, az élő hit belső támaszát. És – növekvő nemzeti önismeretünk jeleként – a széthúzás és az irigység magunkban hurcolt életveszélyes, sorsrontó csapdájának felismerését. Hogy milyen hatékonysággal? Úgy, hogy ma is újra tanulni kell az ősi leckét!

De a reformáció szilárdította meg bennünk a más népeknél nem hitványabb nép/nemzet tudatát, európai egyenrangúságunkat is, amikor *peregrinus* diákjaink Patakról, Pápáról, Debrecenből, Kolozsvárról, Losoncról, Kassáról bejárták a nyugati egyetemeket. És nemcsak a hosszú út porát hozták haza, hanem fejükben és lelkükben az emelkedő nemzetek legújabb tudományos ismereteit, jövőépítő hitét, megtartó erkölcsi tartásuk aranynál drágább, értékesebb tartalékát is.

> **Nekünk, protestánsoknak még október 31., a reformáció naptámadatának ünnepe is ott ragyog.**

Ez a figyelő tekintet megmaradt akkor is bennünk, amikor jöttek az idegen zsoldosok, nyugati és vadkeleti megszállók, s le akarták szaggatni népünkről a szabadságvágy felsőruháját, és ki akarták szaggatni lelkünkből a hit támaszát.

Október színei és ünnepei emlékeztetnek, és tanulságul szolgálnak: egyénnek és nemzetnek megtartó, éltető erőforrása ma is a Biblia. De október arra is tanít: lehet az egyetlen felsőruhát is méltósággal, zúgolódás, elégedetlenkedés nélkül viselni. Fontos ezt elmondani akkor, amikor a „még ez sem elég" konzumgörcse szorítja sok honfitársunk idegrendszerét, hogy ne mondjam, „lelkét", és tünteti el ajkukról a köszönet szavát.

Október józan tanulságai közül is kitűnik az, hogy anyagi és szellemi kultúra, hit és tudás, európaiság és magyarságtudat együttes vállalása tesz minket méltókká eleink októbereihez, hagyatékához. Azokhoz, akik érettünk is vállalták – egy felsőruhával és a Bibliával – a nem ritkán egész életen át tartó történelmi szorítókat és csapdákat.

De figyelünk-e még reájuk? Vagy egyre nagyobb szakadék választ el már tőlük, egymástól meg magunktól is? Az egy felsőruha és a Biblia teremtette puritán gazdagságtól? Töprengjünk el kicsit mindezen, amikor gondolatban vagy ténylegesen meggyújtjuk az emlékezés mécseseit! Mert most még eljön az ősz, eljön újra – hűvös éjszakáival, szél sodorta faleveleivel, elmúlást idézőn. De lesz-e módunk jövőre is eltöprengeni e színeket, gyümölcsöt és történelmi sorstanulságokat, hitbeli felismeréseket érlelő hónap kincsein?

Most még igen…

A szerző református teológus-publicista, a Presbiter *című folyóirat főszerkesztője*

Oratio œcumenica

Szerető mennyei Atyánk, teremtő Istenünk! Köszönjük, hogy eljöhettünk templomodba, és igéden, szentségeiden keresztül találkozhatunk veled és egymással. Köszönjük, hogy szólsz hozzánk, hogy beszélsz velünk.

Könyörgünk hozzád az egész világért. Népekért, melyek nem tudnak békében élni. A világért, amely a vég felé siet. Mutasd meg magad, Urunk, hogy észrevegyenek ott is, ahol a nevedet igyekeznek eltakarni!

Könyörgünk a keresztyénségért. Annyi feladat vár ránk, és mi annyiszor elbukunk akaratod teljesítése közben. Nem tudunk nevedről jól bizonyságot tenni, nem sikerül mindig követedként élnünk. Barátaink, munkatársaink, szomszédjaink nem látnak meg mindig téged, amikor cselekedeteinket figyelik. Urunk, tégy minket alkalmassá arra, hogy bizonyságot tegyünk rólad!

Könyörgünk hazánkért. Áldd meg magyar népünket minden jóval! Óvj meg minket attól, hogy azt higgyük, az anyagi javak hozzák meg nekünk a boldogságot! Az eladósodott és hitelbe fulladt embereknek te mutass reménységet! Add, hogy ne maradjanak egyedül gondjaikkal, terhükkel. Irányítsd a felelős politikusokat, hogy meglássák a kisembert, és ne csak a maguk hasznára dolgozzanak. Adj sikeres betakarítást és megélhetést azoknak, akik a földek műveléséből élnek.

Könyörgünk hozzád az emberekért. A gazdagokért és a szegényekért, a dolgozókért, a munkanélküliekért és az idősekért. Légy ott a fiatalokkal, gyerekekkel, amikor szórakoznak, tanulnak és készülnek az életre. Ne hagyd egyedül a betegeket, akik kórházakban, otthonokban fekszenek. Erősítsd azok szívét, akik gyógyítják-ápolják őket. Kegyelmedbe ajánljuk azokat az embereket, akik ebben az órában is azért dolgoznak, hogy mi biztonságban érezzük magunkat, és életünk komfortos legyen.

Könyörgünk magunkért. Láttasd meg velünk azt, ami üdvözít, ami tetszésedre van nap mint nap. Add, hogy tudjunk valóban neked élni és szolgálni, bárhol van is a helyünk. Tarts meg minket ebben az életben is, s add, hogy ne essünk az aggódás, a hiábavalóságokért való küzdelem csapdájába. Így kísérj minket az előttünk álló héten, hogy soha el ne felejtsük: nekünk élő Urunk van! Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„A hitványság és a szertelenség pedig odáig fajult, hogy mindannyian mesterek akartak lenni, és az evangéliumot, a szentséget és a hitet úgy tanították, ahogyan maguk jónak látták. Ezenközben lassacskán a legfőbb dologról is megfeledkeztek, azaz hogy Krisztus a mi üdvözítőnk, igazságunk és megváltásunk, mintha ezek már régen megkopott tanítások volnának. Hiszen nem sokáig maradhat színen az efféle tanítás ott, ahol az emberek okoskodni és bölcselkedni kezdenek."

▶ *Luther Márton:*
Előszó Szent Pálnak
a korinthusiakhoz írt első leveléhez
(Szita Szilvia fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 15. VASÁRNAP – MT 6,19–21

Van örök kincsünk!

Képzeljünk el egy ládát. Keményfából készült, vasveretes, vaspántos ládát. Ebbe lehet aztán gyűjteni! Szép kelméket, keleti selymet, hosszú, egybeszőtt vásznakat. Közöttük pedig védett helyet találnak az arany karperecek, nyakláncok, drágaköves gyűrűk.

Amikor Jézus molyról, rozsdáról, tolvajról beszél, ilyen láda rajzolódik ki hallgatói képzeletében. Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön! Mert mindaz, amit birtokoltok, mulandó. Bár a jövőt biztosítandó tettétek félre, bizonyosan a pusztulásra vannak fenntartva. Amit azért gyűjtöttetek ládába, hogy gondtalan életet éljetek, az gondjaitokat szaporítja.

A példázat előtt három szakaszban szól Jézus kegyes cselekedeteinkről: az adakozásról, az imádkozásról és a böjtről. Minden esetben óv a képmutatástól, amikor kegyes tetteinket azért végeznénk, hogy emberektől kapjunk dicséretet. A „Ne gyűjtsetek" tehát bizonyosan nemcsak az anyagi javak rossz használatával, hanem a szellemi javak rossz használatával szemben is véd. Ne gyűjtsetek a földön dicsőséget, elismertséget, tekintélyt. Ismerős a latin mondás: „Sic transit gloria mundi" – így múlik el a világ dicsősége! A pápakoronázás után három alkalommal hamar ellobbanó lángot gyújtott a szertartást vezető, és elmondta ezt a mondatot. Mert amit kapott az új pápa, nem a világ dicsőségének keresésére, gyűjtésére kapta, hanem az egyház épülésére.

Szórd szét kincseid, a teljesség légy te magad! – írja *Weöres Sándor.* Jézus ismeri azt a legyőzhetetlen vágyat, amely bennünk él, a gyűjtés vágyát. Nem azt mondja: „Szórd szét…" Azt mondja: *„Gyűjtsetek kincseket a mennyben…"* Tényleg nem elherdálásra, pazarlásra ösztökél, hanem használatra, értelmes felhasználásra. Szellemi és anyagi javaink értelmes használatára.

Fekete-Afrika területén kellő mennyiségű víz van. A falvakban azonban mégis gyakran pocsolyák és ciszternák poshadt vizét használták főzésre és ivásra is. Misszionárius mérnökök feltárták a közeli forrásokat, vizüket a faluba vezették, és nagy tárolóba gyűjtötték. Néhány hét múlva döbbenten látták, hogy a tároló vize is megposhadt. Az történt ugyanis, hogy a falu lakói nagy kincsnek tartották a tiszta forrásvizet. S mert kincs, nem merték használni. A használatlan víz ezért megposhadt. A mérnökök elmagyarázták: ahhoz, hogy mindig friss vizük legyen, használni kell a vizet. A tárolóba csak akkor folyik bele az élő víz, ha ki is engednek belőle.

Szórd szét kincseid – ne a földön, a mennyben gyűjtsetek kincseket! A mennyben akkor gyűjtesz kincset, ha földi kincseidet úgy használod, mint amik nem a tieid. A hamis sáfár példázatából (Lk 16) azt is megtudjuk, hogy úgy gyűjtünk a mennyben kincseket földi javainkkal, ha azokat mások hasznára fordítjuk, ha másokat segítünk velük. Mert azért kaptuk földi kincseinket, hogy megosszuk őket sokakkal.

A VASÁRNAP IGÉJE

Mégis volna néhány kérdésünk. Hiszen ez a világ éppen arra épül fel, hogy tartalékokat képezünk. Előre gyűjteni kell az esküvőre, a gyermeknevelésre, a nyugdíj idejére. Nemcsak pénzt gyűjtünk, hanem kapcsolati tőkét is. Gyűjtjük a nyári szabadságon vagy a lelki konferenciákon az egész éves lendületet, szellemi-lelki töltést.

Meddig tart hát az értelmes gyűjtés, és mikortól bolondság? Az a cél, hogy Jézusnál legyen a szívem. Ha Jézusnál van a szívem, akkor ő lesz a kincsem is? Ha Jézus az egyedüli kincsem, vajon nem leszek-e a világtól idegen, elzárkózó? Vannak hát kérdéseink.

Aztán néhány ember elénk kerül a közelmúltból és a jelenből. A tanár-ember, aki Bibliákat osztogatott a kollégiumban – még a hatvanas években. Minden iskolából kitiltották, többet sehol nem taníthatott. Csak gázcseretelepen kapott állást. De azt mindenki látta rajta, akivel találkozott, hogy kincse van a mennyben.

Vagy gondoljunk arra az asszonyra, akihez szinte mindennap becsönget egy-egy pártfogoltja, és neki mindig van egy-egy órája, néhány jó szava, imádsága, kevés ebédkéje, amit megoszthat velük. A lakását vagy negyven éve nem festette ki, de szeme ragyogása a mennyei kincsek fényét tükrözi.

S eszünkbe juthat a százhúsz évvel ezelőtt született *idősebb Gáncs Aladár* is. Vallástanító lelkészként, az ébredés misszionáriusaként beteg szívével is fáradhatatlanul rótta a lépcsőket, írta leveleit és cikkeit. Szétosztotta idejét, erejét és – hogy ne túlozzak – önmagát. De – miként *Scholz László* ír róla a *Serkenj föl, aki aluszol* című könyvében – még halála is bizonyságtétel volt sokak számára.

Persze nehéz, elmondhatatlan példáim is vannak. Emberileg vesztes, kifosztott életek. Amikor még a szemük ragyogását sem láthatjuk azoknak, akik Jézus szerint osztották szét mindenüket. Jézus szenvedésének tanúi ők. Keresztjüket kapták meg mint mennyei kincset. Szívük pedig a mennyben van, egész lényükkel sóhajtanak az Atya országa után. Ámen.

■ Bencze András

Imádkozzunk! Úr Jézus Krisztus, áldunk téged, hogy mennyei kincsünket láthatóvá tetted halálod és feltámadásod által. Ámen.

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

Lelkipásztori szolgálat halott mellett

Sorozatunk legutóbbi cikkében a haldoklók lelkipásztori gondozásáról írtunk, ismertetve az élettől búcsúzó ember mellett végzendő szolgálat lehetséges rendjét. Ez az anyag elsősorban az élete utolsó szakaszát élő embernek szólt. Mostani írásunkban azt az egyszerű áhítatformát (liturgiát) ismertetjük, amelyet a lelkész halott mellett végezhet el. Ez – egyben a végtisztesség megadásának egyik alkalma is – főképpen a gyászolók vigasztalására hangzik.

A gyász feldolgozása hosszú, nehéz folyamat. E folyamatnak az első lépése lehet az, hogy a lelkipásztor és a családtagok együtt állnak meg elhunyt szerettük földi maradványai mellett. Az evangélium a hozzátartozóknak szól tehát, akik imádkozó közösségben kezdik gyászukat.

A mai ember nem találkozik a halállal. Ha igen, nem átlagos, normális, megszokott körülmények között. Legfeljebb az erőszakos halállal szembesül, hiszen balesetekről, gyilkosságokról, háborúkról a médiumokból bőven kapunk híradást, méghozzá igen naturalista módon. Ezért a mai embernek a halott testhez való viszonya is elbizonytalanodott. Vagy belefásulva hozzászokott a pusztulás látványához, vagy idegenkedve, nemegyszer görcsös félelemmel menekül az elől, hogy egy holttest közelébe kerüljön. A halál elsősorban a virtuális világ részévé lett, kiszakadva a közvetlen tapasztalati világból.

A keresztény ember számára – mint minden – ez is az Istenhez való viszonyában kerül a maga helyére.

Isten kinyilatkoztatásából tudjuk a halál okát, ismerjük azt, hogy mit jelent: elszakadtunk Istentől, az élet forrásától. Ugyanakkor az igéből megtanuljuk a maga helyén kezelni a halál tényét, látványát, tapasztalatát. Az emberi életet, közösséget tönkretevő halál fájdalmat okoz, de az örök élet egyedül Krisztusban adott ígérete mégsem engedi, hogy elveszítve reményünket csak a pusztulást, a veszteséget, a gonosz végső győzelmét lássuk.

Az egyháznak a feladata az – lelkészén, szolgálattevőin, tagjain keresztül –, hogy megadja az (Istentől kapott) emberi méltóságot és az ehhez kapcsolódó végtisztességet, de az elmúlás pillanatától kezdve hirdesse az élet evangéliumát – itt már nem az elhunytnak, hanem a veszteséget átélő hozzátartozóknak.

A halott mellett való lelkipásztori feladat lényege hármas: imádság, evangéliumhirdetés, áldás.

Nem siratót rendezünk. Annak is megvan a helye – nemcsak a népi tradícióban, hanem a keresztény gyakorlatban is, keresztény módon.

A szolgálat Isten nevének segítségül hívása után így folytatódik: „Szentháromság egy Isten, irgalmadba ajánljuk [N.] testvérünket, akit teremtettél, akit megváltottál, és akit megszenteltél. Bocsásd meg bűneit, és vidd őt az örök életbe. Tied a dicsőség most és mindenkor és mindörökkön-örökké. Ámen."

Tehát imádság, hálaadás és bűnbocsánat kérése.

Ezt követi a bevezető zsoltár, mely keresztény használatban a legősibb temetési zsoltár. Antifónaként (keretversként) az elején és a végén a 18. zsoltár 5. és 7. verseit olvassuk: „Körülvettek a halál kötelei, pusztító áradat rettent engem. Nyomorúságomban az Úrhoz kiáltottam, meghallgatta hangomat." Az antifónák közé pedig az emberi élet mélységét és Isten hatalmának nagyságát megéneklő 130. zsoltár került: „A mélységből kiáltok hozzád, Uram, Uram, halld meg hangomat! Ha a bűnöket számon tartod, Uram, Uram, ki állhat meg előtted? De nálad van a megbocsátás, hogy féljenek téged."

A rend két imádságot kínál. Az egyiket énekeskönyvünkből is jól ismerjük (EÉ 770. oldal): a halált győző és életet ajándékozó Urat szólítja meg, majd arra hivatkozik, hogy nem szégyelljük könnyeinket, hiszen Jézus is sírt barátja, Lázár sírjánál. A hálaadás, a bűnbocsánat utáni vágy és a vigaszkérés fogalmazódik meg az imádságban.

A másik imádság szavait pontosan idézzük: „Urunk, Istenünk! Meghajlunk akaratod előtt. Hatalmad van élet és halál fölött, és Ura vagy mindennek. Sebet ütsz, és meggyógyítasz, sírba viszel, és életre keltesz. A mulandóság törvénye alá veted teremtményeidet. Egyedül te vagy örök és halhatatlan. Te teremtetted az embert, és újra magadhoz szólítod híveidet, hogy örök nyugalmuk legyen tenálad. Könyörgünk hozzád elhunyt testvérünkért: ne emlékezzél meg bűneiről, tekints Krisztus érdemére. Engedd, hogy békességben pihenjen, és támaszd fel új életre azon a napon, amelyen eljössz ígéreted szerint. Gyógyítsd meg vigasztalásoddal a gyászolók szívét, és add, hogy megálljunk a hitben mindvégig, Jézus Krisztus, a mi Urunk által. Ámen."

Az imádságot áldás követi: először az eltávozottra, majd a gyászolókra. „Isten kegyelmébe ajánljuk elhunyt testvérünket, akit ő a saját képére teremtett, akit ő Fia élete árán megváltott, akit ő Lelkének ajándékaival megszentelt: Ő adjon neki örök békességet, Jézus Krisztus által. Legyen áldott az emlékezete! Isten békessége pedig, amely minden értelmet meghalad, őrizze meg szívünket és gondolatainkat Krisztus Jézusban. Ámen." Majd a legvégén ismét megcsillan az örök élet reményének vigasztaló evangéliuma: „Isten örök igéje így vigasztal bennünket: Akik Istent szeretik, azoknak minden javukra van!"

A mai magyar valóságban, ahol minden szinten és területen hiányzik az elbúcsúzás kultúrája, nagy segítség és áldás lehet, ha méltóképpen tudunk elköszönni szerettünktől. Az egyháznak, papjainak és tagjainak ezen a téren is páratlan küldetésük van.

■ Dr. Hafenscher Károly (ifj.)

Az *Evangélikus Élet* 2005–2011. évi lapszámai PDF formátumban letölthetők a www.evangelikuselet.hu címről.

Hálózatba kapcsolt hála Hartán

Luther-szobrot avattak a Duna-parti településen

Kétségkívül szimbolikus jelentősége van annak, hogy kisgyermek keresztelőjével indult a hartai gyülekezet hálaadó délelőttje, az úrvacsorás istentiszteletet és közgyűlést követően pedig – *Gáncs Péter* elnök-püspökkel közösen – egy helyi hittanos leplezte le hazánk legújabb köztéri Luther-szobrát. Szeptember 25-én ingatlanjainak felújítását és százéves orgonáját köszönte meg a Teremtőnek a Bács-Kiskun megyei gyülekezet.

Az államosított ingatlanjaiért kapott kárpótlási összeget és önerőt is felhasználva – országos egyházi és önkormányzati segítséggel – újította fel külsőleg templomát és imaházát a hartai evangélikus gyülekezet, hozzávetőleg nyolcmillió forint ráfordítással. A jubileumra megújult a harangok automatikája is, és akadálymentesítették a gyülekezeti házat.

Az ünnepi istentisztelet püspök igehirdetője a 103. zsoltár alapján a hálaadás fontosságáról beszélt: „Telefonunk és számítógépünk is csak akkor működik, ha hálózatba van kapcsolva. Minden hálaadás, ünnep olyan a léleknek, mint a frissítés a számítógépeken: feltöltődési lehetőség” – emelte ki Gáncs Péter.

A Déli Egyházkerület lelkészi vezetője feltette a kérdést a gyülekezetnek: „Az okostelefonok tulajdonosai elég okosak-e ahhoz, hogy az éltető hálózathoz kapcsolódjanak?” A püspök rámutatott, hogy a villamosított harang és a százéves orgona is csak akkor tölti be rendeltetését, ha az ember lelke rezonál a hangjukra…

Az istentisztelet liturgiájában *Lupták György* esperes, *Halasi László,* a gyülekezet jelenlegi lelkésze, valamint a korábbi hartai lelkipásztorok – *Sárkány Tibor, Sárkány Tiborné* és *Szabó Vilmos Béla* – segédkeztek.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az évszázados hangszert *Róth Márton* hartai származású orgonaművész szólaltatta meg. Az ünnepi alkalmon a paksi gyülekezet énekkara, valamint a helyi *Ráday Pál kamarakórus* szolgált.

Az orgona építésének történetét, illetve a közelmúlt felújítási munkálatait Halasi László ismertette az istentisztelet utáni közgyűlésen. (A lelkipásztor *Helfrich Péternek,* az országos egyházi iroda munkatársának *hartai tiszteletbeli presbiterré* választásáról szóló emléklapot nyújtott át.)

A gyülekezetet – korábbi lelkészein kívül – *Radosné Lengyel Anna* egyházkerületi felügyelő, *Lupták György* esperes és *Négyessy Lajos* református lelkész üdvözölte. A felszólalók többször is arra buzdították a hartaiakat, hogy – hitük mellett – őrizzék kincsként német anyanyelvüket és kultúrájukat is.

Köhler Péter hartai születésű művész Luther-szobrát a templom melletti téren leplezték le. A mészkőből kifaragott, mintegy két méter magas mellszobor mögött a wittenbergi vártemplom négymázsás, akácfából készített másolata látható az „Ein feste Burg ist unser Gott” *(Erős vár a mi Istenünk)* felirattal. A kapu jobb szárnyán nyílás szimbolizálja azt, hogy a reformátor „belépett az ajtón”. Halasi László hangsúlyozta, hogy mindenkinek át kell mennie az Istenhez vezető kapun… A gyülekezet egyik tagjának, *Énisz Péternek* az adományából valósult meg a kompozíció, amely nemcsak emlékeztet a múltra, hanem a reformáció megindulásának közelgő fél évezredes jubileumára is felhívja a figyelmet.

A hálaadás a felújított imaház falai között ünnepi ebéddel zárult.

■ László Jenő Csaba

Csurog az élet vize

Temploma megszépülését és felszentelésének hetvenöt éves jubileumát ünnepelte a csurgói gyülekezet szeptember 25-én, vasárnap délután. A liturgiában *Györgyi Zsolt* helyi gyülekezeti munkatárs és *Smidéliusz Zoltán* esperes működött közre. Igehirdetéssel *Szemerei János,* a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke *(képünkön)* szolgált.

Jel 21,1–6 alapján tartott prédikációjában a püspök arról beszélt, hogy az élet vize a legnagyobb kincsünk. Egy-egy templom felújítása nem önmagáért az épületért, nem az esztétikai szépségért fontos, hanem azért, mert ez olyan hely, ahol az élet vize árad. Sőt az élet vize nemcsak a templomban gazdagítja az embereket, hanem a kinti világ számára is életet hordoz – fogalmazott Szemerei János.

Ezt a gondolatot folytatta az ünnepi közgyűlésen *Szászfalvi László* államtitkár. Köszöntőjében kiemelte: egy kis közösség szolgálata, jelenléte sohasem mennyiségi, hanem minőségi kérdés. Elmondta, hogy az általa jól ismert csurgói evangélikus gyülekezetre mindig jellemző volt a befogadó, vendégszerető nyitottság,

amely rendkívül fontos a magyar nemzet megújulásában is. Majd a közelgő népszámlálással kapcsolatban hozzátette: a népszámlálás tanúságtétel arról, hogy vállaljuk az egyházunkhoz való tartozásunkat. Csak így lehetséges a jövő – fogalmazott az államtitkár.

A köszöntők elhangzását követően leleplezték a templom külső falán elhelyezett emléktáblát, amely az egyházközség korábbi lelkészeinek – *Lágler Bélának* és *Szekeres Elemérnek* – az emlékét örökíti meg. Az ünnepség közös vacsorával fejeződött be.

■ Adámi Mária

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Egy nyájhoz tartozunk

Kettős örömünnepe volt a gyülekezetnek Nagytarcsán: együtt emlékeztek meg a templom felépítésének nyolcvanadik és a Szivárvány Evangélikus Keresztyén Óvoda fennállásának huszadik évfordulójáról. A jubileumokkal kapcsolatos alkalmakra két hétvégén is várták a falu egész lakosságát. A programsorozat szeptember 25-én, vasárnap, a nagytarcsai evangélikus templom felszentelésének évfordulóján zárult *dr. Fabiny Tamás* püspök igehirdetésével, valamint a falumúzeumban készített kiállítás bemutatásával. A tárlatot *Sándy Péter,* a templom tervezőjének, *Sándy Gyulának* az unokája nyitotta meg.

Sokszínűség jellemezte a programokat. A húszéves óvodában szeptember 17-én családi napot rendeztek az óvó nénik szervezésében, ezt *Pintér Béla és a Csemeték* könnyűzenei koncertje zárta. Jól ismert gyermekénekein túl a szülőket is megszólító dalaiból szintén felcsendült néhány: „Döcög a bringa, megy a szekér, a legtöbb ember egész életében fél. Nem nagyon tudja, hogy mi jön ezután, és fogalma sincs, mi is az irány… Jézus! Nem tudok neked másról énekelni. Jézus! Ez az a név, amit meg kell ismerni.”

A *nyitott templomok éjszakájához* kapcsolódóan a harmincéves *NaP kórus* gitáros öröméneklésre hívta az érdeklődőket, másnap pedig megtekinthették az *Istentisztelet* című filmet *Győri Jánosnak,* a gyülekezet második lelkészének életéről, szolgálatáról, majd az esti orgonakoncerten *Győri Gábor* esperes és *Győri Dávid* lelkészjelölt játszott a templom akusztikus orgonáján, illetve digitális orgonán.

Szeptember utolsó vasárnapja Nagytarcsán a templomszentelés emlékünnepe. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke a nyolcvanéves templomban a 80. zsoltárral köszöntötte a gyülekezetet. Igehirdetésében kiemelte, hogy Jézus a jó pásztor, aki eddig is megőrizte népét, és vigyáz ránk, esendő, törékeny emberekre, ahogyan a pásztor is oltalmazza a gyakran butácska bárányokat. Sokfélék vagyunk, vannak rátermettebbek, mások több odafigyelést igényelnek, de egy a lényeg: hogy mindannyian a nyájhoz, Isten népéhez tartozunk. Összetartozunk!

Amikor valóságos frontvonalak húzódnak különféle pártok, kegyességi irányzatok között, különösen is gyógyír ez az üzenet, és az úrvacsorában megélt közösség reménységet nyújt, hogy amit emberi törekvés nem képes megoldani, azt Jézus testével és vérével megvalósítja közöttünk.

Az ünneplő gyülekezetet köszöntötte Finnországból *Jari Pennanen,* a haminai, Erdélyből *Veres József,* a halmágyi testvérgyülekezet lelkésze, valamint azoknak a fiataloknak és gyerekeknek a – szivárványszínű kendőt viselő – csoportja, akik az elmúlt

A SZERZŐ FELVÉTELE

Pintér Béla és a csemeték

húsz évben a gyülekezet óvodájába jártak.

Az ünnepi ebédet a tágas óvodában fogyaszthatták el az egybegyűltek. *Fodorné Pecznyik Zsuzsa* vezető óvónő fogadta a vendégeket, az óvodások pedig kedves műsorral köszöntötték őket. Végül az ünneplők együtt indultak megtekinteni a *80 éves a nagytarcsai evangélikus templom* című kiállítást. A megnyitón énekekkel, verssel a NaP kórus szolgált.

■ Baranka György

Isten meghívottai

Az úrvacsora témáját járták körül az egyházmegyei missziói nap résztvevői szeptember 24-én Bakonytamásiban. A mintegy kétszáz főt megmozgató alkalmon a párhuzamosan futó gyermek-, ifjúsági és felnőttprogramok mellett a Bakony lejtőin való lovas kocsikázásra *(képünkön)* is lehetőség nyílt.

A nyitó úrvacsorai istentiszteleten *Szemerei János,* a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét, a liturgiában *Polgárdi Sándor* esperes és *Szakos Csaba* helyi lelkész segédkezett.

Szemerei János Jn 6,49–51 alapján arról beszélt, hogy mindannyian Isten meghívottai vagyunk. Ahogyan Jézus az ötezer ember szükségét látva asztalt terített nekik, úgy minket is asztalához hív, hogy életet kapjunk. Az úrvacsora lényege az, hogy a testté lett Ige, az önmagát adó Krisztus adja az aranyfedezetet az önmagukban egyszerű jegyekhez – fogalmazott a püspök.

A délután folyamán a jelenlévők a bakonytamási Napsugaras Ősz Nyugdíjasklub népdal-összeállítását, majd *Isó Dorottya, Vajda István* és *Weltler Sándor* lelkészek előadásait hallgathatták meg az úrvacsorának az életünkben betöltött helyéről – mint örömforrásról és mint a Krisztussal való közösség jeléről. A gyermekek és a fiatalok ezalatt szabadtéri foglalkozáson vehettek részt.

A záróáhítatot Polgárdi Sándor esperes tartotta, majd közös vacsorán ismerkedhettek egymással a Veszprémi Egyházmegye különböző gyülekezeteiből érkezett vendégek. A vidám hangulatú étkezés után – még a hazautazás előtt – helytörténeti sétára indulhattak a vállalkozó kedvűek.

■ A. M.

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Repülőtéri lelkészek konferenciája

A nyugati repülőtereken különösen fontosnak tartják a személyes kapcsolatokat, sok energiát fordítanak az utasok és az alkalmazottak közötti jó viszony fenntartására. És szinte mindenütt lehetőséget biztosítanak a repülőtéri lelkészségek szolgálatára. Nem véletlen az sem, hogy a Repülőtéri Lelkészek Nemzetközi Szövetsége – International Association of Civil Aviation Chaplains (IACAC) – szeptember 18–23. között a skóciai Aberdeenben rendezte meg ez évi konferenciáját. A tanácskozáson hetvenöt repülőtéri lelkész volt jelen, közöttük az alábbi beszámoló szerzője: a budapesti Liszt Ferenc repülőtér evangélikus lelkésze.

Skóciának csupán négy olyan települése van, amelynek polgármestere a királynőt is képviseli. Ezek egyike Aberdeen – tudhatták meg a repülőtéri lelkészek a városházán részükre adott fogadáson.

Magát a konferenciát ökumenikus istentisztelet nyitotta meg – az IACAC elnökének szolgálatával – az anglikán katedrálisban. A repülőtéri lelkészi szolgálat jelentőségéről szólván *Jonathan Baldwin* az egységre való törekvés fontosságát is hangsúlyozta.

A szakmai program keretében számos témában hangzott el előadás. *Dr. Marion Gibson* pszichiáter például a tengeri kalóztámadások túszdrámáiról beszélt. Elmondta, hogy a kalózkodás ma újra virágkorát éli. Többnyire a teherszállító hajókon dolgozókat ejtik foglyul, akiket – szabadulásuk után – Marion Gibson lelkigondoz.

A szerző jobbján a szövetség elnöke, balján a helyi repülőtéri lelkész

Felvetődik persze a kérdés, hogy mit keres egy tengeri túszpszichiáter a „repülős lelkészkonferencia” előadói között. Nos, a „helyszíni terápia” után a hajósokat hazareptetik, ám mert egy repülőút annál olcsóbb, minél több átszállással valósul meg, a hajótársaságok a szabadult túszokkal gyakran körberepültetik a világot… Emiatt a túszok tizennégy óra helyett akár harminc órát is levegőben töltenek, esetleg ugyanennyi időt különböző repterek várótermeiben… A jövőben a budapesti repülőtéri lelkészség is segítségükre lehet ezeknek a szerencsétlen embereknek, hogy nyugodtan tölthessék el azt a néhány órát, amíg Budapesten kell várakozniuk.

Érdekes témák kerültek elő a kiscsoportos beszélgetéseken is. Az egyik szekcióban a „repülőtéri lelkület” volt a téma, a másikban a családok lelkigondozása a repülőtéren, a harmadikban az alkalmazottak lelkigondozásáról lehetett megosztani a tapasztalatokat a kollégákkal.

Az aberdeeni repülőtér vezérigazgatója, *Derek Provan* előadásában kiemelte, hogy a repülőtérnek egy repülőgép- és három helikopter-leszállópályája van. Az Egyesült Királyságban a második legnagyobb forgalmú repülőtérről van szó, valamint a világon a második legnagyobb kereskedelmi forgalmat lebonyolító „helikoptertérről”. A helikopterforgalom élénksége a tengeri olajfúrótornyoknak köszönhető. (A térségben ugyanis csaknem negyedmillió ember dolgozik mintegy négyszáznyolcvan tengeri fúrótornyot kiszolgálva, kéthetes váltásban, és őket helikopterekkel szállítják.)

Derek Provan szólt a légi közlekedés mint üzletág rohamos fejlődéséről és jelentős gazdasági szerepéről is. Megemlítette, hogy az izlandi vulkánkitöréskor négyezer utas ragadt repterükön. A térségben sok a kis sziget, ezért ezekre gyakran repülőgépekkel vagy helikopterekkel szállítanak orvosi segítséget. Elmondta: 2007. november 15-én a glasgow-i repülőtér igazgatójaként élte át a repülőtér elleni terrortámadást. Beszélt tapasztalatairól, illetve a „crisis team” (válságstáb) munkájáról.

A repülőtéri lelkészek Plushcardin bencés kolostorában lelkigyakorlaton is részt vehettek, továbbá egy egészen kiváló teológiai előadást is hallhattak *dr. John Drane* professzortól. A rendszeres teológia Egyesült Királyságszerte ismert professzora olyan kérdésekre is választ keresett, mint például hogy mi érdekli az embereket utazás közben. Elmondta, hogy milyen különleges lélektani hatása van annak az egyszerű ténynek, hogy amikor „repülőbe zárva” utazunk, fizikailag is ki vagyunk szakítva abból a világból, amelyben eközben óriási változások történnek. (Utalt arra, hogy például 2001. szeptember 11-én két óra alatt milyen mértékben megváltozott a világ.) Szólt a professzor a felgyorsult életről, amelynek sokszor mi magunk is rabjai vagyunk. Kiváló előadásában taglalta azt is, hogy milyen elvárásoknak kell megfelelniük a nem klasszikus gyülekezetben, hanem – mondjuk – repülőtéren szolgáló lelkészeknek.

A konferencia keretében megrendezett közgyűlésen a repülőtéri lelkészek megválasztották nemzetközi szövetségük új titkárát, és több ponton módosították a szövetség alkotmányát.

■ Dr. Fischl Vilmos

Négy napból két óra a protestánsoknak

Mérföldkő volt-e a pápalátogatás az ökumené szempontjából?

A katolikus egyházfő, *XVI. Benedek* pápa szeptember 22–25. között hivatalos apostoli látogatást tett a reformáció szülőföldjén, Németországban. Ez volt huszonegyedik külföldi útja, ezért is fogadta őt huszonegy díszlövés a repülőtéren. A nyolcvannégy éves egyházfő négy nap alatt tizenhét beszédet, prédikációt mondott. A Bundestag után *Luther* lelki otthonába, az erfurti Ágoston-rendi kolostorba is ellátogatott, ahol protestáns egyházi vezetőkkel találkozott. Több százezer katolikus hívő előtt pontifikált miséket. A látogatás mottója így hangzott: „Ahol Isten, ott a jövő.” Mi volt ennek az útnak a súlypontja, s mit hozott az ökumené szempontjából?

Mind politikai, mind egyházi vonatkozásban nagy várakozás övezte az egyházfő németországi látogatását. Józan, olykor szkeptikus vélemények keveredtek bizakodó reményekkel. A pápa beszédét a Bundestagban a Németországi Szociáldemokrata Párt (SPD) és más pártok részben bojkottálták. Hogy a látogatás ugyanakkor erős impulzust adhat az ökumenének, azt *Angela Merkel* német kancellár ugyanúgy megfogalmazta, mint *Nikolaus Schneider* református lelkész, a Németországi Protestáns Egyház (EKD) tanácsának elnöke: „Úgy hiszem, ma már nem lehet kétséges senki számára sem, hogy a jövő csak ökumenikus lehet.” *Margot Käßmann* volt evangélikus püspöknő viszont röviden és velősen így fogalmazott: „Ökumenikus tekintetben nem várok semmit sem a pápától.”

Túlzott várakozások

Christian Wulff német szövetségi elnök katolikusként tett fel néhány fontos kérdést XVI. Benedeknek. Például: „Mennyire tud könyörületes lenni az egyház azokhoz, akiknek az életében törések következtek be? Az újraházasodottak részt vehetnek-e majd az eucharisztiában, úrvacsorában, és mi a helyzet a vegyes házasságban élőkkel? Mit tud és akar tenni az egyház annak érdekében, hogy a jövőben ne fordulhasson elő gyermekeknek papok általi szexuális zaklatása?”

A pápa a Bundestagban is megismételte, amit érkezésekor mondott: *nem államférfiként jött,* hogy gazdasági vagy politikai kérdésekről tárgyaljon, hanem találkozni szeretne az emberekkel és Istenről szólni hozzájuk. Tehát *pásztori, lelkigondozói jelleget* adott útjának. Erfurtban, a reformáció szülőföldjén talán még egyértelműbben fogalmazott: „Sokan szóltak arról, hogy vendégségbe érkezvén majd ökumenikus meglepetést, ajándékot hozok. Ez a hitnek és az ökumenének a politikai félreértése… A keresztény hit nem alapulhat az előnyök és a hátrányok mérlegelésén.”

A négy nap összefüggésében elmondható: a pápát nem elvi merevség, hanem mindvégig következetesség és pásztori lelkület vezette.

Természetjogi értekezés a Bundestagban

Ilyen mondatok még nem hangzottak el a német parlamentben. A Hittani Kongregáció egykori vezetője, a tudós *Ratzinger* – a jelenlegi pápa – a berlini politikai arénában professzori értekezést tartott. Ismét csak ügyesen kitért a konfrontáció elől. Voltak, akik éppen ezért meg is jegyezték: „Szenvedélyesebb beszéd izgalmasabb lett volna.” Az egyik kommentátor így fogalmazott: „Nagyon oda kellett figyelnem, hogy egyáltalán megértsem, miről is van szó.”

XVI. Benedek egyrészt – a római katolikus tanításhoz következetesen – utalt arra, hogy a német és az európai kultúra gyökerei Jeruzsálemig, Athénig és Rómáig nyúlnak vissza (ezzel a protestánsok is egyetértenek), másrészt fontos kérdést feszegetett, amikor a közös európai értékeket kérte számon a kultúra, a társadalom és az állami élet területén. Az értelemre és a természetre alapozott istenismeret katolikus tanításával viszont a protestánsok érzékeny pontjára tapintott. (Ezt kiváltképpen *Karl Barth* utasította el 20. századi teológiájában.)

Míg az anyagi tekintetben szükséget szenvedőkről, nyomorgókról és a politikailag jogfosztott milliókról ezúttal nem szólt a pápa, az ökológiai válságról igen.

Az ökoválság okai mélyen az emberben rejlenek: egyrészt manipulálhatóságában, másrészt a rideg racionalizmusban, a számoló és számító észben. Márpedig – így a természetjogi érvelés – szellem és akarat együttműködése kell ahhoz, hogy az ember a természetre hallgasson, és tiszteletben is tartsa. Ezzel az érveléssel az egyházfő leginkább a Zöld Párt soraiban váltott ki elégedettséget.

Erfurt a pápalázban – két színtér

A pápa látogatásának második napján, pénteken került sor a türingiai Erfurtban a nagy reményekkel várt ökumenikus találkozóra. Ezen az EKD képviseletében húsz egyházi vezető – evangélikus, református teológuslelkész – vett részt, ugyancsak húszan a németországi római katolikus egyházból, továbbá a Vatikánból bíborosok, püspökök, teológusok, papok. Előbbiek a mintegy huszonnégymilliós német protestáns „tábor”, utóbbiak az 1,2 milliárdnyi katolikus világegyház reprezentánsaként…

Az egyórásra tervezett találkozó kétszer ilyen hosszúra nyúlt. Előbb a kolostor káptalantermében került sor „megbeszélésre” (pontosabban: kétoldalú üdvözlések, protokolláris nyilatkozatok felolvasására), majd a kolostortemplomi igeliturgia következett.

A zártkörű találkozón a pápa méltatta Luther hitét és reformátori tevékenységének itteni kezdetét, de a templomban már egy szót sem szólt a reformációról, miként a későbbiekben sem. A káptalanteremben azonban XVI. Benedek még vallott arról, hogy Luther kérdése – a „Hogyan jutok a könyörülő Istenhez?” – őt is sokszor megfogja. Reformátorunk számára ez nem akadémiai kérdés volt, hanem igazi birkózás Istennel – Istenért. Ezzel összefüggésben a pápa utalt arra, amire a Bundestagban *nem:* nincsenek kis és nagy bűnök, hanem bűn van, amelyre bocsánat kell, de a mai világ idáig ritkán jut el. Ezért van korrupció, drog, éhség, nyomor…

A taktikázás nem segít

A pápa az ökumené konkrét és égető kérdéseire nem tért ki, viszont a „felekezetieskedés” korszakának „hibáira” igen. „Csak arra tekintettünk, ami elválaszt, s nem vettük igazán egzisztenciálisan komolyan, mennyi közös kincsünk van: a Szentírás és az óegyházi hitvallások” – mondta. Az elvilágiasodott környezet és az új keresztyén mozgalmak kihívásaira utalva így szólt: „A taktikázás nem segít rajtunk (tudniillik a kereszténységen), hanem csak az újragondolt és az újra megélt hit.”

Reformált egyház tagjaként szívesen hallottuk a *sola Scriptura* (egyedül a Szentírás) és a *sola fide* (egyedül hit által) protestáns elveinek burkolt kinyilvánítását az egyházfő ajkáról a reformáció lelki szülőotthonában. A szelíd és alázatos XVI. Benedek személyisége azonban ama tényen nem tudott változtatni, hogy az ökumené ügye – erfurti vizitációja ellenére – egy tapodtat sem jutott előbbre.

Arról nem szól a fáma, hogy az erfurti templomban tartott közös „diplomatikus liturgiát” milyen egyeztetések előzték meg, de két dolog nyilvánvalóvá vált. Egyrészt: ami nem Krisztus evangéliumán alapszik, az a protestánsok számára súlytalan. Másrészt: az igét nem csak protestánsként lehet evangéliumi módon szólni…

„Szívünk többre vágyott”

Az EKD vezetése és sajtója *(EKD.de, epd.de)* idézi Nikolaus Schneider szavait. Az elnök az egyházi csúcsot nem tekinti az ökumené mérföldkövének, „csak” ígéretes kezdetnek. A pápa nem hozott „ökumenikus komatálat”, de hogy a találkozó éppen Luther földjén és Erfurtban jött létre, s a tervezett időnél egy órával tovább tartott – ez pozitív jel, és „magának a találkozónak a ténye üzenetértékű”.

„Szívünk többre vágyott” – nyilatkozta Schneider, de talán éppen ezért is hívta meg XVI. Benedeket a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára. A pápa a „lelki ökumenéről” szólt – 2017-re talán megérleli az idő a konkrétabb, valóságos közeledés lépéseit és döntéseit.

Aki messziről indul, tovább jut – tartja a mondás. Útközben még sok mindent tisztázni kell. Például azt a pápai kijelentést is, amely a német protestánsokkal való találkozás után hangzott el, s meglehetősen nagy megütközést keltett: „A keresztény közösségek sorában hozzánk az ortodoxok állnak a legközelebb. A velük való teljes egység helyreállítása már nincs távol” – mondta XVI. Benedek.

Meglepetések még lesznek az úton, remélhetőleg több pozitív, mint negatív. Közben Isten malmai lassan, de biztosan őrölnek. Rómában és Wittenbergben, Berlinben és a Vatikánban, Konstantinápolyban meg Genfben is. Mi is őbenne bízunk, ezért tekintjük biztató kezdetnek a pápa látogatását a reformáció földjén.

Indokolt, hogy kérdőjelet tegyünk a régi állító mondat végére: „Roma locuta – causa finita?” – Róma szólt – és a „játéknak” vége? Bizonnyal nem…

■ Dr. Békefy Lajos

További információk a Google internetes keresőben a pápalátogatás *címszó alatt, ugyanitt e cikk írójának négy részletező írása:* Ahol Isten, ott a jövő – Luther földjén a pápa; Nem államfőként, hanem vallási vezetőként jöttem – szülőföldjére érkezett a pápa; Pápa a politikai arénában; Teljesültek-e az ökumenikus várakozások Erfurtban?

A diakónia napja a Deák téren

A gyermekmentő evangélikus lelkész, *Sztehlo Gábor* (1909–1974) születésnapját nyilvánította a diakónia napjává a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE). Az idén vasárnapra esett, szeptember 25-i évfordulón a Deák téri evangélikus templom tizenegy órai istentiszteletéhez kapcsolódóan köszöntötték a szeretetszolgálatban napjainkban tevékenykedőket.

A cselekvő szeretet mindennapjaiban szolgálatot vállaló evangélikus intézmények képviselőivel zsúfolásig telt hajlékban – Zsolt 32,4–9 alapján tartott – igehirdetésében *Smidéliusz Gábor* idézte azt a talmudi mondatot is, amelyet 1973-ban a Sztehlo Gábornak adományozott jeruzsálemi emlékplakettre vésték: „Aki egy életet megment, egy világmindenséget ment meg…” Az igazgató lelkész Isten áldását kérte a bajor–magyar diakóniai kapcsolatokra is, amelyek mai koordinátorai szintén jelen voltak az ünnepi alkalmon.

Az istentisztelet, illetve az úrvacsoraosztás után sem ürült ki „az ország temploma”, hiszen ezt követően vette kezdetét az az ünnepi esemény, melynek során – az egyházkerületek ajánlásai alapján – idén is átadták Az Év Diakóniai Munkatársa, Az Év Önkéntese, valamint az Év Szponzora Díjat.

Az elismeréseket *Prőhle Gergely* országos felügyelő és *Gregersen-Labossa György,* az MEE Diakóniai Bizottságának elnöke nyújtotta át. A díjátadás előtt mindketten rövid beszédben köszönték meg a szeretetszolgálatban dolgozó *valamennyi* munkatárs áldozatos munkáját. (Prőhlre Gergely utalt arra is, hogy bár *Soltész Miklós* államtitkár nem tudott eljönni az eseményre, *Réthelyi Miklós* személyében a Nemzeti Erőforrás Minisztérium első embere, maga a miniszter vett részt – magánemberként – az istentiszteleten…)

A templomi ünnepség után a gyülekezet a Deák térre vonult, ahol az MEE és a diakóniai intézmények képviselői koszorút helyeztek el Sztehlo Gábor – *Vígh Tamás* szobrászművész alkotta – szobrának talapzatán. Az eseményen – miként a templomban is – a *Lajoskomáromi Evangélikus Fúvószenekar* működött közre.

■ TPK

Az Év Diakóniai Munkatársa Díj

Balázs Istvánné ápoló, Tótkomlósi Evangélikus Szeretetszolgálat (Déli Egyházkerület)

Huszárné Trizner Mária fejlesztő pedagógus, nyíregyházi Élim Evangélikus Szeretetotthon (Északi Egyházkerület)

Juhász Eszter intézményvezető, kistarcsai Evangélikus Papnék, Johannita Szeretetotthon (Északi Egyházkerület)

Kónya Lászlóné csoportvezető ápoló, Túróczy Zoltán Szombathelyi Evangélikus Idősek Otthona (Nyugati [Dunántúli] Egyházkerület)

Az Év Önkéntese Díj

Ambrus Tivadarné, Túróczy Zoltán Szombathelyi Evangélikus Idősek Otthona (jelölte: Nyugati [Dunántúli] Egyházkerület)

Czellecz Anna, Sarepta Budai Evangélikus Szeretetotthon (jelölte: Északi Egyházkerület)

Klenk József, szarvasi Ótemplomi Szeretetszolgálat (jelölte: Déli Egyházkerület)

Az Év Szponzora Díj

Mannás Kft. (jelölte: nyíregyházi Élim Evangélikus Szeretetotthon, Északi Egyházkerület) – *képünkön képviselője*

Dr. Ernst Dietrich Wachsmuth svájci nyugalmazott professzor (jelölte: Túróczy Zoltán Szombathelyi Evangélikus Idősek Otthona, Nyugati [Dunántúli] Egyházkerület) – *díját személyesen nem tudta átvenni.*

„A kezek evangéliumának” jegyében

Interjú Gregersen-Labossa Györggyel

***Diakónia* – a görög eredetű szó egyházi szeretetszolgálatot, gondoskodást jelent. A diakónia napján, szeptember 25-én az e területen dolgozó munkatársak, önkéntesek és a rájuk bízottak közösen adtak hálát az elvégzett munkáért és a kapott lehetőségekért. *Gregersen-Labossa György* szombathelyi lelkésszel, egyházunk diakóniai bizottságának elnökével beszélgettünk.**

– Ebben az esztendőben is a Deák téri evangélikus templomban gyűltek össze hálaadásra. Az istentisztelet után pedig a résztvevők megkoszorúzták Sztehlo Gábor *Deák téri szobrát.*

– A huszadik században – azon belül is a második világháború időszakában és az azt követő években – egyházunk egyik legkiemelkedőbb alakja volt Sztehlo Gábor. Tevékenységét felidézve nemcsak arról kell megemlékeznünk, hogy a vészkorszakban üldözötteket bújtatott, mentett, hanem arról is, hogy a háború után az elhagyott, árva gyerekek számára létrehozta Gaudiopolist – Örömvárost –, 1951-ben pedig idősek és fogyatékkal élők számára megalapította a Sarepta budai szeretetotthont.

Istennek ezt a diakóniai karizmával megáldott szolgáját követendő példaképnek tekintjük, a születésnapjához kötődő *diakónia napjával* és az e napon átadott díjakkal pedig az a célunk, hogy még inkább ráirányítsuk a figyelmet a diakónia területén dolgozó munkatársakra, valamint az elesettek és rászorulók nehézségeire. Sztehlo születésének századik évfordulóján egyházunk támogatásával izgalmas szobrot állítottunk több szervezettel közösen a Deák téren. E centenárium alkalmából határozott úgy egyházunk döntéshozó testülete, hogy szeptember 25-ét a diakónia napjává nyilvánítja. A koszorúzással és emlékezéssel egybekötött ünnepség így lett a ma szolgáló diakóniai közösségek, intézmények és egyházunk piros betűs ünnepévé.

– Sztehlo Gábortól származik „a kezek evangéliuma” kifejezés is.

– Igen, Sztehlónak egy háború utáni diakóniai jelentésében bukkantunk erre a megragadó képre, amit ő használt a szeretetszolgálat megjelölésére, és amolyan mottóként terjedt el egyházunkban, sőt már jól ismerik a szociális szakmában is. Természetesen tudjuk, hogy csak egy evangélium van, amelynek ősmagja a Jézus Krisztus kereszthaláláról és feltámadásáról szóló tanúságtétel. A diakónia nem egyéb, mint amit nagypéntek és húsvét után tennünk kell.

A Sztehlo Gábor által megfogalmazott kép nagyon sokat segít nekünk, amikor szolgálatunkat próbáljuk az emberekhez közelebb vinni, azt számukra elmagyarázni. Úgy is mondhatnám: missziói ereje van, mert az ellátottaink vagy a munkatársaink egy része nem feltétlenül kötődik hozzánk vagy más felekezethez. A „kezek evangéliuma” elnevezés nemcsak a konkrét segítségnyújtást szimbolizálja, de rámutat az imádkozó, valamint az úrvacsorát osztó kézre is. Ez pedig nagyban megkülönbözteti a mi szolgálatunkat más, például állami vagy önkormányzati, civil fenntartású otthonokban végzett

FOTÓK: KISS TAMÁS / EVANGÉLIKUS.HU

szociális tevékenységtől. A közeljövőben megjelenő, a diakóniában dolgozók részére összeállított kézikönyv is e gondolat jegyében készült el, és ad segítséget a szent szolgálathoz.

– A múlt vasárnapi istentiszteletet követően jutalmazták az év diakóniai munkatársait, szponzorait és önkénteseit.

– Az Év Diakóniai Munkatársa Díjat a bizottság egyházkerületenként ítéli oda olyan, evangélikus intézményben dolgozó munkatársaknak, akik elkötelezettek a diakónia ügye iránt, az ellátottak számára lelkiismeretes támogatást nyújtanak magas szakmai színvonalon. Munkájukat lelkiismeretesség jellemzi, a munkatársi közösségnek aktív, jó szándékú tagjai. Lojálisak a foglalkoztató intézmény, illetve a fenntartó egyház iránt. Rendezett életvitelük példa a többi munkatárs számára. Belső elhívással kötelezték el magukat a diakónia ügye mellett keresőként vagy aktív gyülekezeti tagként. Nyitottak a folyamatos fejlődésre, továbbképzésre.

Az Év Szponzora Díjat szintén egyházkerületi felterjesztésre ítéli oda a diakóniai bizottság a diakóniai munkát támogatók közül azoknak, akik lehetőségeikhez mérten pénzbeli vagy természetbeni adományokkal rendszeres vagy egyszeri, de kiemelkedő segítséget nyújtottak valamelyik diakóniai intézményünknek vagy az intézményen keresztül a rászorulóknak. Érdeklődnek a támogatott intézmény szakmai munkája iránt, elkötelezettek a rászorulók segítésének ügye mellett.

2011-ben *Az Év Önkéntese Díjjal* három személynek is megköszönhettük a szolgálatát. Ezt az elismerést idén alapítottuk az önkéntesség európai évéhez kapcsolódóan. Azok jelölhetők erre a díjra, akik a diakónia iránt elkötelezetten, lelkiismeretesen több mint egy éve folyamatosan és rendszeresen végeznek önkéntes tevékenységet gyülekezetben vagy diakóniai intézményben. Aktív, jó szándékú, lojális tagjai annak az önkéntes, gyülekezeti vagy intézményi közösségnek, amelynek keretében szolgálatukat végzik, rendezett életvitelük pedig példa a többi önkéntes számára.

– Kik terjeszthetnek fel kiket ezekre a díjakra?

– Gyakorlatilag bárki jelölhet olyan személyt vagy szervezetet ezekre az elismerésekre, akiről vagy amiről azt gondolja, megfelel a fenti feltételeknek. A diakóniai osztályhoz kell eljuttatni a megfelelően kitöltött ajánlólapot, majd a diakóniai bizottság hozza meg a döntést. Kerületenként egy-egy díjazott lehet, de ha több jelölt van, a díjakat megosztva is ki lehet osztani.

Az a reménységünk, hogy ezek a díjak a megbecsülés és az önbecsülés jelei. A megbecsülés kultúráját még terjeszteni kell egyházunkban, ebben is szerettünk volna példát mutatni. A legfontosabb pedig mégis az marad: a diakóniai szolgálat több egynapos ünnepségnél – olyan munka, amelyre Krisztus maga tanított, és ő mutatta számunkra a követendő utat.

■ Boda Zsuzsa

Gulyáságyúval a krízis ellen

Bajor–magyar diakóniai konferencia Szarvason

Az 1992-ben megkötött és azóta már négyszer meghosszabbított bajor–magyar testvéregyházi megállapodás keretében negyedszer szerveztek diakóniai szemináriumot szeptember 22. és 24. között a két egyház szakemberei. Idén Magyarország volt a „soros”: a *Krízismegoldások a diakóniai munkaterületeken* címmel megrendezett tapasztalatcserének Szarvas adott otthont, majd a konferencia a budapesti Deák téri templomban ért véget *a diakónia napja* alkalmából megrendezett ünnepséggel.

Az idei szeminárium fő témájaként olyan krízishelyzetekről és a lehetséges megoldásaikról cserélték ki tapasztalataikat a diakóniai munkatársak, amelyek a mindennapokban országhatároktól függetlenül befolyásolhatják az emberek életét.

A szervezők nem annyira az elméleti, mint inkább a gyakorlati megoldásokra helyezték a hangsúlyt. Így a harmincöt résztvevő ellátogatott például a Szarvas külterületén található Középhalmi Misszióba, ahol 1993 óta gyógyító hetek várják a szenvedélybetegeket. A misszió területén az Ótemplomi Szeretetszolgálat munkatársai időseket fogadnak nap mint nap a klubban, étkeztetést és házi segítségnyújtást biztosítanak, valamit a tanyagondnoki busz segíti a környéken élőket. A bajor és a magyar diakóniai munkatársak pénteken emellett megismerkedhettek a szarvasi népfőiskolával is.

A krízisekkel kapcsolatos szakmai tapasztalataikat a délután folyamán csoportmunkában dolgozták fel a résztvevők.

Másnap referátumok hangzottak el – a családi és egyéb életkrízisek kezelési lehetőségei mellett – a természeti katasztrófák által okozott károk elhárításának módjáról helyi, kormányzati, katasztrófavédelmi, illetve gyülekezeti szinten.

S hogy a gyakorlatban is kipróbálják az elméletben elhangzottakat, a diakóniai munkatársak a megérkezés napján tartott nyitóáhítat perselypénzéből gulyáságyúban főtt (hatszáz adag) ételt osztottak ki a rászorultaknak pénteken este a szarvasi Ótemplomi Szeretetszolgálat parkolójában.

■ BZS

HIRDETÉS

A Lepramisszió őszi csendesnapja október 10-én, hétfőn 10 órakor lesz a Budapest XV., Alag u. 3. (Alagi tér 13.) alatti Református Missziói Központ nagytermében.

A kalkuttai leprakórházban és nyomornegyedprojekteken tett látogatásáról *Riskóné Fazekas Márta* tart képes beszámolót. Az alkalom szeretetvendégséggel zárul. Szeretettel várják a támogatókat, érdeklődőket!

(A metró újpesti végállomásától 14-es villamossal Káposztásmegyer felé az Óceánárok utcai megállóig kell menni, majd onnan gyalog a sínen túl a Töltés utcán át.)

HIRDETÉS

ÁLLÁSHIRDETÉS

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium a 2011/2012-es, folyamatban lévő tanévre felvételt hirdet *német szakos* tanári állásra. Képesítési feltétel: felsőfokú végzettséget igazoló szakirányú középiskolai tanári oklevél. Felekezetükhöz kötődő, keresztyén tanárok pályázatát várjuk. Csatolandó mellékletek: önéletrajz, keresztelési igazolás, lelkészi ajánlás, pedagógiai elképzelések, diploma másolata. A pályázatokat október 21-ig kérjük *Urbán Ágnes* igazgatóhelyettesnek címezve a gimnázium címére postán (1052 Budapest, Sütő u. 1.) vagy e-mailen (gimnazium@deg.sulinet.hu) küldeni. Az állás elfoglalásának ideje: 2012. január 1.

A fejedelem mindenese

Mikes Kelemen halálának 250. évfordulójára

Lapozzunk vissza az idő könyvében majd három évszázadot: az ifjú *Mikes Kelemen* ott menetel a *II. Rákóczi Ferencet* körülvevő nemes urak gyűrűjében. A májusi aranyfényben ragyog a selyemzsinóros, égszínkék posztóból készült mente és nadrág. Talán ő a legboldogabb ember a fejedelem oldalán, és egy pillanatig sem gondol a kikémlelhetetlen jövőre.

Húszéves múlt, belső inasként közeli tanúja a drámai harcoknak, a lengyel és orosz követség fogadásának, Erdély elvesztésének, a megsebesült Rákóczi egri útjának, az északi várak vereségének, a pestisjárványnak… 1713. január elején titokban, hajón menekült felséges ura hű szolgájaként – Párizsba, Versailles-ba. Az emigráció hétköznapjait jól kihasználta: tanult, és igyekezett fölfedezni a világot. A fejedelem és társai törvény szerint is száműzöttekké váltak. 1717. szeptember 15-én továbbhajóztak. Az új élet sivárságát, a hazatérés reményének szétfoszlását a török földön keltezett első irodalmi levelében drámai hangon írta le.

Mikes Kelemennek egyetlen menedéke maradt: anyanyelve. Elmondhatatlan fájdalmát írta sercegő lúdtollal, a gyertya imbolygó fényében. Keresett valami formát, amivel hazaröpteti gondolatait a régen látott szülőföldre. 1717 októberétől 1758 decemberéig kétszázhét levelet írt. A képzeletbeli „édes nénémmel” megteremtette vallomásainak véget nem érő lehetőségét. Leveleskönyvében föltárta hétköznapjait, csalódásait, megpróbáltatásait, beszámolt Rákóczi életéről és haláláról. Persze ez így kevés lenne, de elbeszélő tehetsége, tréfában is bővelkedő székely mesélőkedve remek íróvá tette. Nyelvteremtő ereje, az általa képviselt új forma a magyar irodalom legjobbjai közé emelte.

Aki elolvassa munkáit, megbizonyosodhat, hogy tollforgatásban, a könyvek szeretetében Rákóczi hű tanítványának bizonyult. Talán ezért van, hogy legszebb lapjait róla írta, olyan melegséggel, hogy szinte ott érezzük magunkat a száműzöttek között: velük együtt kávézunk, dohányzunk, társalgunk, vadászunk a közelben, úgy, hogy a végén mindig a régen elhagyott Magyarország kerül szóba. Az elfutó évtizedek.

FOTÓ: T. PINTÉR KÁROLY

Mikes Kelemen mellszobra szülőfalujában, Zágonban, a Mikes–Szentkereszty-kúria kertjében

A rodostói bujdosás nem akart véget érni. Lassan mindenki meghalt mellőle: utolsónak maradt a legutolsók közül. „Mit rendel az Úr ezután felőlem? Az ő kezében vagyok” – írta 1758-ban. Kapott még néhány év haladékot. Engedélyt, hogy erdélyi rokonainak írhasson, kéziratot hazaküldhessen.

1761. október 2-án Mikes Kelemen pestisben meghalt. Sírja ismeretlen. Az emlékezés koszorúját tegyük Rákóczi fejedelemhez, kassai kőkoporsójának virágai mellé.

■ Fenyvesi Félix Lajos

HIRDETÉS

A Keresztény Ökumenikus Baráti Társaság (KÖT) október 3-i „első hétfői összejövetelét” 18 órai kezdettel tartja a Budapest I. kerület, Szilágyi Dezső tér 3. szám alatti református gyülekezeti teremben, melyen a Nemzetközi Ökumenikus Társaság (IEF) elnökének, *Kate Davsonnak* az előadása hangzik el (tolmáccsal).

HIRDETÉS

Magyar szavak vitézlője

Sütő András emlékezete

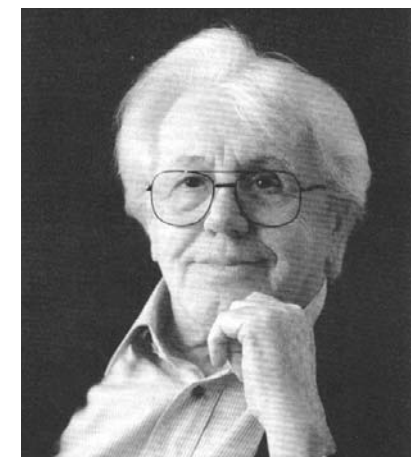

Mikor még élt, mennyi féltés vette körül. Itt betegeskedett Budapesten, itt próbálták enyhíteni fájdalmát. Szinte suttogva kérdezték egymást az emberek: mi van vele, van-e remény a gyógyulásra? Halkan beszéltek, nehogy felköltsék délutáni pihenéséből. Már halállal megjelölt volt, és szíve is iszonyú fáradt.

Az erdélyi létben *Sütő András* volt egyike azoknak, akik naponta vívták élethalálharcukat a hatalom ellen! Szellemi helytállásával, személyes áldozatával a kisebbségben élő magyarságért, a tágabb nemzetért, gyönyörű nyelvünkért, emberségünkért állt rendíthetetlen őrségben.

Rajtunk áll, hogy élünk-e, és miként ezzel az ajándékba kapott hatalmas életművel. Mert az idő sürget, és a feledés alattomos pusztítása mindenütt munkál. A mindennapok szörnyű őrlődésében sokszor észre sem vesszük, micsoda őrzőket, pótolhatatlan társakat vesztettünk, akik nélkül üresebbé vált a világ és egyre nehezebbé.

Ideje van az emlékezésnek, most, halálának ötödik évfordulóján, s ideje van a teremtésnek, ahogyan Sütő figyelmeztetett, mert rongyosodik az ország, öreg a nemzet, nem születik gyermek. És a határon túl élő magyarok is fogynak, elhagyott falvak, gazdátlan templomok mindenütt…

1990. március 19-én Marosvásárhelyen, a Bolyai téren a leitatott, kénsavba mártott rongylabdát dobáló románok kiverték az író szemét! Mintha ez a vak bal szem lett volna a mindenen átvilágló vigaszlámpás a legnehezebb időkben. És most is, túl a halálon, felvillan és üzen, és mutatja a megmaradás útját.

A Pusztakamaráson 1927-ben született író nagy utat tett meg. A nagyenyedi Bethlen Kollégiumban volt diák, majd Kolozsváron tanult. 1971 és 1989 között az *Új Élet* című folyóirat főszerkesztője. 1979-ben Herder-díjat kapott.

Első komoly sikerét *Anyám könnyű álmot ígér* (1970) című regényével aratta. A *naplójegyzetek* alcímet viselő műben a mezőségi szociográfia személyes anyagát az író egyetemes jelentésűvé emelte. Az *Engedjétek hozzám jönni a szavakat* című esszéregény (1977) középpontjában az anyanyelv áll: az író nagyapa nevelési regénye ez arról, az unoka miképpen veszi birtokba a világot a szavak által.

Az *Egy lócsiszár virágvasárnapja* (1973) című drámájának hőse, *Kolhaas Mihály* csak későn ismeri föl, hogy a végig nem vitt forradalom önmaga ellenébe fordul. A *Csillag a máglyán* – szintén dráma (1974) – két egyenrangú hősében kétféle magatartás ütközik… A történelmi színdarabok után az *Advent a Hargitán* című drámájában (1985) Sütő közvetlenül fejezi ki az erdélyi magyarság élményeit. (Mindannyian emlékezünk *Sinkovits Imre, Agárdi Gábor, Kubik Anna* budapesti nemzeti színházbeli, már-már forradalmi alakítására a több száz estén.)

A szétszóródással, a menekülléssel szembeni erkölcsi parancsként szólnak Sütő András esszéi, úti tűnődései, naplójegyzetei.

Néhány kiragadott könyv a gazdag életműből. De nála nem lehet szétválasztani az embert és az írót. Mindig a magyarság megmaradását tartotta a legfontosabbnak! Ezért nem írt utolsó éveiben szépirodalmi művet. Csak esszét, hogy mindenki megértse a drámai helyzetet…

Sütő András megszenvedett munkáiban olyan súlyos kérdések torlódnak föl, mint *Ady, Illyés, Németh László* robbanó tanulmányaiban. Vegyük elő újból, olvassuk őket szorgalommal: a veretes sorok között ott bujkál a remény is.

■ FFL

Százötven éve hunyt el az „angyalkertek édesanyja”

▸ **„Nem szeretem, ha grófnőnek neveznek, mivel ennek előnyeit nem akarom élvezni, engem tehát nyugtalanít, ha hallom, hogy így hívnak. Csupán ember, a szó legszebb értelmében, az akarok lenni” – vallotta a százötven éve elhunyt *gróf Brunszvik Teréz.***

Az első karácsonyfát Wittenbergben *Luther Márton* állította fel 1536-ban, hazánkban pedig 1824-ben Brunszvik Teréz követte példáját Martonvásáron. Sokaknak csak ezzel kapcsolatban jut eszükbe a neve: Brunszvik mint a magyarországi karácsonyfa-állítás meghonosítója.

A grófnő szellemi hagyatéka ugyanakkor óriási; humanizmusából példát vehetünk ma, halála után másfél évszázaddal is. Mert talán hozzá fogható, lelkes, csupa szív magyar nevelő, nemes asszony nem is született azóta.

Ő szervezte meg a krisztinavárosi ipariskolát és az első óvodát – az utóbbi, *Angyalkert* nevet viselő intézmény volt az első óvoda az egész Habsburg-monarchiában. A kisdedóvók elterjesztésére pedig a grófnő százhetvenöt esztendővel ezelőtt, 1836-ban külön egyesületet alapított. Ennek áldásos eredményeként további tizenegy óvoda nyílt, majd Brunszvik halálakor már nyolcvan működött.

De az ő nevéhez kötődik a szegény cselédlányok sorsának jobbítása is. A cselédiskola alapítása, az első magyar nőnevelő intézet életre hívása is egybeforrt nevével; sőt aktív harcosa volt a nők egyenjogúsításának. Kezdeményezéseit, munkásságát a nemesi ellenzék neves reformkori képviselői, *Kossuth Lajos,* illetve *Bezerédj István* is pártfogolták.

Bezerédj István születésének kétszáztizenötödik évfordulója közeleg idén ősszel. A „magyar Démosthenészként” emlegetett, profi szónoki képességekkel bíró, haladó szellemű politikus tetteivel is alátámasztotta elveit, hisz alapítótársa volt Brunszviknak a kisdedóvó intézeteket Magyarországon terjesztő egyesületnek, saját költségén ő is óvodát építtetett Hidjapusztán.

Bezerédj, a politikust – Brunszvikhoz hasonlóan – hatalmas szociális érzékenység és humanizmus hatotta át. Ő volt az első nemes földesúr, aki 1836 után jobbágyaival örökváltsági szerződést kötött, s megkönnyítette számukra a megváltakozást. S milyen szomorú, ahogyan élete végződött: 1848 után kötél általi halálra, valamint vagyona elkobzására ítélték. Bár kegyelmet nyert, birtokára száműzték. Ott élt csendesen haláláig.

És mily igazságtalan, boldogtalan vég jutott Brunszviknak is! Idős korában tengette napjait unokahúga vácdukai birtokán. 1861 szeptemberében szegényen és elfeledve hunyta le szemét.

Az utókor emlékezete azonban őrzi alakját: szobrát ott láthatjuk a Magyar Nemzeti Múzeumban, *Magyarország, Veled az Isten!* címmel megjelent naplófeljegyzéseit leemelhetjük a könyvtárak polcairól; szerte az országban intézmények őrzik nevét, évről évre pedig az ő nevét viselő díjjal ismerik el a kiváló óvodapedagógusokat és az óvodapedagógus-képzésben kiemelkedő munkát végző oktatókat.

Mára több száz óvoda várja a kicsiket országszerte, s működnek kisdedóvók szaporodó számban a Magyarországi Evangélikus Egyház fenntartásában is.

■ – KERECSÉNYI –

Brunszvik Teréz 1775. július 27-én hajnali négy órakor született, s nyolc nap múlva már keresztvíz alá is tartotta a nagy *Mária Terézia.* A grófnő őt élete végéig eszményített alakként őrizte emlékezetében. A császárnő-királynőről készült festmény – a martonvásári Brunszvik-kastély falán – hűen tükrözi alakját: derűt, méltóságteljességet sugároz. Mária Terézia, aki megszervezte a közoktatásügyet, fenséges, de közvetlen is. Mindezeken kívül pedig az ő közbenjárására jött létre a házasság Teréz szülei között!

A Brunszvik család nemcsak *Beethovenhez* fűződő kapcsolata révén vált ismertté. Korának legműveltebb és legtájékozottabb magyar asszonya, Brunszvik Teréz az európai óvodaügy egyik úttörője volt. A 19. század elejéig a hatévesnél fiatalabb gyermekek nevelésével az európai társadalmak nem foglalkoztak. A világ első óvodái 1817-től működtek Angliában, és csak tíz év elteltével jelentek meg a kontinensen.

„Áldjad, lelkem, az Urat…”

Ünnepi hangverseny a negyvenéves Deák téri orgonán

A kétszáz éves Deák téri templomban szeptember 25-én, vasárnap este összetalálkozott a múlt, a jelen és a jövő. Az orgonajubileum alkalmából – négy évtizedes lett a hangszer – szervezett hangversenyen az ünneplő közönség hallhatta az elődöt és az utódokat: *Trajtler Gábort, Finta Gergelyt* és *Mekis Pétert.*

Szimbolikus jelentőségű, hogy a koncert mindkét része J. S. Bach-művel kezdődött Trajtler Gábornak, az orgona tervezőjének előadásában, aki ötven évig volt Deák téri orgonista. Az első részben az *a-moll prelúdium és fúga* (BWV 543) hangzott fel, a második rész alaphangját pedig a lutheri istentisztelet részét képező Kyrie-, Gloria- és Credo-feldolgozás adta meg a *Clavier-Übung* harmadik részéből: *Kyrie, Gott Vater in Ewigkeit* (BWV 669), *Allein Gott in der Höh' sei Ehr* (BWV 675), *Wir glauben all' an einen Gott* (BWV 680).

Mekis Péter előadásában először *Kodály Zoltán* epigrammasorozatának első fele csendült fel (No. 1–4). Az első félidő *Felix Mendelssohn f-moll szonátájának* első tételével ért véget (Op. 65., No. 1), amelyben megjelenik a *Was mein Gott will, das g'scheh allzeit* (Mit Isten akar énvelem) kezdetű korál dallama.

A hangverseny második felében folytatódtak a Kodály-epigrammák (No. 5–9) Finta Gergely előadásában *(a műről részletesebben olvashatnak alább, a CD-recenzióban).* Az ünnepi este *Louis Vierne* virtuóz *Toccatájával* (Op. 53., No. 6) zárult.

Cselovszky Ferenc lelkész a 103. zsoltár 1–2. versét alapul véve szólt évfordulóról és személyes emlékekről, katartikus megtisztulásról és *Luther* zeneszeretetéről: *„…és ne feledd el, mennyi jót tett veled!”*

■ EZSU

Évfordulók és zenés hálaadás

Értékes ajándékot kapott az orgonaszerető közönség a Deák téri gyülekezet kettős jubileuma alkalmából. A templom felszentelésének kétszázadik, az orgona megépítésének negyvenedik évfordulóján az egyházközség egy CD-t adott ki, melyen a közösség zenei életét meghatározó művészek játszanak.

Finta Gergely 2009 óta a gyülekezet kántora, orgonistája. A lemezen megszólaló művek túlnyomó többségét ő adja elő, a kísérőfüzetben olvasható ismertetőszöveg is az ő munkája *(ez a cikk többek között erre az anyagra támaszkodik).*

A templom 1901-ben romantikus hangzású *Angster*-orgonát kapott. 1923 után *Zalánfy Aladár* elképzelései alapján ezt a hangszert átalakították. Ez sajnos nem eredményezett igazi barokkos hangzást, az eredeti hangkép egysége viszont egyszer s mindenkorra megtört.

Zalánfy Aladár halála után *Trajtler Gábor* lett a Deák téri templom orgonistája. A Német Demokratikus Köztársaságban tett tanulmányútján szerzett tapasztalatai alapján úgy gondolta, hogy új orgona tervezésével oldja meg a problémát.

A munkát a *Fővárosi Művészi Kézműves Vállalat* orgonaüzeme (később *Aquincum* néven) végezte, a homlokzati terveket *Pfannl Egon* készítette. A felszentelésre 1971. szeptember 12-én került sor. Mintegy húsz évig ez volt hazánk legnagyobb mechanikus orgonája, nagyobb magyarországi hangszereink közül máig ezen figyelhető meg legkövetkezetesebben az orgonareform hatása: a negyvennégy regiszteres, mechanikus csúszkaládás hangszer az északnémet barokk orgonák stílusát idézi. Érzékeny billentés, pontos megszólalás, arányosan fényes hangzás jellemzi: kiváló eszköze a lutheránus liturgiának, kísérője a *Lutheránia* kantátazenés istentiszteleteinek. 1985-ben havi rendszerességgel orgonaestek sora is indult, melyen élvonalbeli művészek mellett fiatalok is lehetőséget kapnak a bemutatkozásra. A Deák téri orgonazenés áhítatok sorozata immár szerves része a főváros kulturális életének.

A CD először ízelítőt ad a klasszikus evangélikus egyházzene legkiemelkedőbb értékeiből.

A program – a templomszentelésre emlékezve – a *Jövel, Szentlélek Úristen* pünkösdi Luther-ének feldolgozásával, az északnémet stílust követő *Dietrich Buxtehude Komm, Heiliger Geist, Herre Gott* orgonakoráljával indul. Ezt követi *Johann Sebastian Bach g-moll fantázia és fúgája,* mely a szerző egyik legszuggesztívebb műve (a fiatal Bach számára olyan fontos volt Buxtehude megismerése, hogy elzarándokolt hozzá, és emiatt még a munkaadójával való konfliktust is vállalta). A fantáziát merész, drámai hatású akkordfűzések és éles kontrasztok jellemzik; a fúga szűnni nem akaró mozgásával, virtuozitásával éles ellentéte a fantáziának.

Ezután két Bach-triótétel orgonaátirata következik; ezek az orgona bensőségesebb hangját szólaltatják meg.

A kamarazene különleges formája, amikor két orgona muzsikál együtt. *Giovanni Gabrieli* fantáziája a szerző kétkórusos darabjának átirata. *Gaetano Piazza* szonátája eredendően két orgonára írt darab. A két mű hallgatásakor a nagyorgona és az 1984-ben épült háromregiszteres continuo-pozitív (kisorgona) párbeszédében, Finta Gergely és *Mekis Péter* játékában gyönyörködhetünk.

A lemez felvillantja a 20. századi magyar zeneirodalom néhány alkotását is.

Idén ünnepelte nyolcvanadik születésnapját *Szokolay Sándor,* aki több művet komponált a Lutheránia énekkarnak. Szokolay a Deák téri hangszeren próbálta ki, hogy a modern zenei eszközök miként alkalmazhatók orgonára. Így született meg Trajtler Gábornak ajánlott öttételes műve, az *Al fresco per organo* (a mű a Magyar Rádió 1984-ben készített felvételéről szólal meg).

Szokolay után egykori tanára, *Kodály Zoltán* következik, aki az *Epigrammákat* eredetileg a zenetanítás céljaira írta. A művek remekbe szabott miniatűrök, jól reprezentálják, hogy az oktatás eszköze csak a legnemesebb muzsika lehet. A kilenc epigrammából Trajtler Gábor készített orgonaátiratot; ezek ebben a formában hazánkban először jelennek meg felvételen.

A Deák téri templom szentelésének évében született *Liszt Ferenc;* az ő személye a magyar és a nemzetközi zeneéletet is képviseli. *Weinen, Klagen, Sorgen, Zagen* című kompozícióját Bach azonos című kantátájának basszus témájára írta. A *sírás, panasz, aggodalom, csüggedés* szavak jelentéstartalmát lefelé lépő kromatika jeleníti meg. A nagyszabású romantikus fantázia zárása a Bach kantátájában is idézett vigasztaló korál: *Was Gott tut, das ist wohlgetan* (Mit Isten tesz, mind jó nekem). Az isteni akaratban való megnyugvás a szerző személyes vallomása is: a mű *Blandine* nevű leánya halálakor született.

A CD méltó megemlékezés mindkét Deák téri évfordulóról. A művek vonzereje viszont a jubileum után sem múlik el – minden zeneszerető szerencséjére és örömére.

■ ECSEDI ZSUZSA

Örömöm sokszorozódjék

Gryllus Dániel és barátai a Műpában

*Van két dalom. Számomra olyanok, mintha mindig is léteztek volna. Minden porcikám ismeri őket, és olyan otthonosan járnak-kelnek bennem, mintha születésemtől fogva hozzám tartoznának. Nem pusztán kedves emlékek, a részeim ezek, mert barátságról, közösségről és Istenről szólnak, úgy, ahogyan az emberbe kódolva van: egyszerűen, őszintén és bátran. Október második*ján Gryllus Dániel *kétrészes szerzői estjén, a budapesti Művészetek Palotájában (Műpa) sok más nagyszerű szerzeménnyel együtt meghallgathatják az én két dalomat is, amelyeket az idősebb Gryllus testvér – fia,* Samu *és zenésztársai segítségével – „új ruhába bújtatott”.*

Minden népek apostola

A szerzői est első része az 1991-ben megjelent, *Pál apostol* című album újragondolása. Az én egyik dalom – hogy, hogy nem – éppen ezen a lemezen található. Pál apostol imáját Gryllus Dániel közreműködésével mindig nemzetközi ökumenikus táboraink vasárnapi, záró istentiszteletének legvégén énekeltük el, egy nagy körben, a tiszadobi Andrássy-kastély kertjében, az óriási tölgyfa alatt. Ebben a körben álltam én is kislányként, kamaszként és fiatal felnőttként.

Azt azonban már kicsi gyermekként éreztem, hogy a kilencvenes évek elején, ebben a körben, ahol különböző felekezetű, Szlovákiából, Szerbiából, Ukrajnából, Romániából és Magyarországról érkezett fiatalok álltak, különösen nagy súlya volt ennek a dalnak. Határozottan emlékszem, hogy ilyenkor szem nem maradt szárazon, és úgy hiszem, ez a kör mindannyiunk számára a legmélyebb összetartozást jelenti ma is; Isten minden történelmi káoszt felülíró, kézzelfogható jelenlétét. Ezt persze lehetetlen lett volna szavakba önteni, így az összes feszültséget Pál apostol imája oldotta fel és mondta el helyettünk: „Népednek hívod azt, amely nem néped, / kedveltnek, amely nem kedves tenéked, / ezért áldalak a népek közepett, / és énekelem, Uram, a nevedet: / Dicsérjétek az Urat, minden népek, / minden nemzetek dicsérjétek.”

Nem véletlenül éppen a kilencvenes évek elején jutott eszébe Gryllus Dánielnek, hogy Pál apostol alakját és életútját dolgozza föl. Ebben az elmondása szerint „értékválságos időszakban” fordult *Sumonyi Zoltánhoz,* hogy foglalkoztatja ez a téma. A költő csillogó szemmel fogadta az ötletet: „Éppen most írtam egy verset az első jeruzsálemi zsinatról, jövő héten jelenik meg az ÉS-ben.” A páli levelek versátirata ugyanakkor meglehetősen feladta a leckét, mivel az apostol leveleinek, intelmeinek, elvont elmélkedéseinek eredeti célja nem feltétlenül a dalba foglalás volt.

A Pál apostol dalok 2011-es verziójában a hangszerelés leginkább a levelek szóhasználatából és kontextusából kivehető érzelmi állapotokra hagyatkozott a muzsikálás során.

– Ahol „számon kérő, agitatív” a szöveg hangvétele, ott zenében is igyekeztünk ezt – *Halmos Béla,* valamint *Ferenczi György és a Rackajam* segítségével – visszaadni – mondja Gryllus Dániel. A szerző az érzelmi és jellembeli változás mellett a zenei világ tekintetében is igyekezett követni az apostol útját, így jutunk el az arabos, görögös hangzásoktól egészen Magyarországig. Szép allegóriája ez Pál missziói útjának, amelynek elsődleges célja volt, hogy Krisztus üzenetét minden nép a maga nyelvén ismerhesse meg – itt a zene nyelve is igazodik ehhez a törekvéshez.

Az új zenei anyagot bemutató koncertet könyvbemutató is kíséri, hiszen az új CD könyvvel együtt jelenik meg: a *Süveges Gergő* által jegyzett interjúkötetben Pál apostol teológiai, kultúrtörténeti és művészeti hatását járják körül különböző felekezetek lelkipásztorai (evangélikus részről *Ittzés János, Fabiny Tamás és Laborczi Géza*), művészek és jogászok.

Sok jó öröm kis helyen is elfér

Másik dalom szintén a már említett táborok záró istentiszteleteinek köszönhetően vált a részemmé. *A teljesség felé* című Weöres Sándor-kötet alapján készült Gryllus-albumról a *Szembe-fordított tükrök* című „költői prózavers” citerával kísért változatát mindig úrvacsora előtt, a béke jeleként adtuk át egymásnak: „Örömöm sokszorozódjék a te örömödben, hiányosságom váljék jósággá benned.” Ezt a dalt mindig is őszinte ölelések, világraszóló összeborulások, elképzelhetetlennek tartott közeledések kísérték, amióta az eszemet tudom.

A teljesség felé című kötetet Gryllus Dániel a költő személyes közreműködésével dolgozta föl 1988-ban. Édesapja hatvanadik születésnapjára (2010-ben) Gryllus Samu hangszerelte újra ezt az albumot, amelyet Gryllus Dánielen kívül még nyolc nagyszerű énekes (*Sebestyén Márta, Sebő Ferenc, Palya Bea, Szalóki Ági, Bognár Szilvi, Szirtes Edina Mókus, Ferenczi György, Both Miklós*) és több tucat kiváló zenész adott elő tavaly májusban a Millenáris Teátrumban.

Gryllus Samu minden dallamsort és szöveget személyre szabottan eszelt ki az énekeseknek és a zenészeknek, sajátos megoldásokkal tarkítva *A teljesség felé* eredeti hangzásvilágát.

Aki a születésnapi koncertről lemaradt, most pótolhatja, aki pedig ott volt, az újra részese lehet annak a sokszorozódó örömnek, amelyet csak személyesen, ezekben a ritka pillanatokban lehet átélni. Hiszen sok jó öröm kis helyen – az maga a katarzis.

■ LABORCZI DÓRA

PÁL APOSTOL
UTAZÁS TÉREN IDŐN ÉS HANGOKON ÁT
KÖNYV ÉS CD
(a Pál apostol – dalok Pál levelei szerint (1991) című lemez újrahangszerelt változata Gryllus Dániel, Halmos Béla, Ferenczi György és a Rackajam közreműködésével)

Süveges Gergő, a könyv szerkesztője, olyan könyvet képzelt el amely sokfelől közelíti meg Pál apostol korát, életét és személyiségét.

Az első részben teológusok, zsidó rabbi, történész, jogász, irodalmár, művészet- és zenetörténész, pszichológus, jelképek és mítoszok ismerője lett az útitársa. Megannyi kérdés, kíváncsiság, megannyi látásmód és választípus, melyek együtt visznek közelebb a megismeréshez és a megértéshez.

A kötet második részében a versekről, a dalokról, a koncertekről és a hangszerelésről beszélnek azok, akik részesei voltak a dalsorozat létrejöttének, terjedésének, újragondolásának. Érzésekről, indíttatásról, munkamódszerről, ihletről, ajándékozásról szólnak ezek a beszámolók.

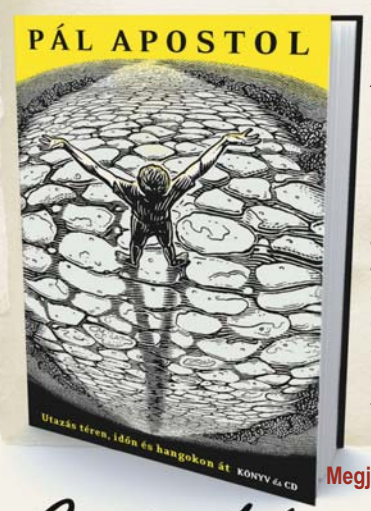

Süveges Gergő beszélgetőtársai:

Apáti Ádám, Baán László, Bizják Gábor, Cseri Kálmán, Fabiny Tamás, Ferenczi György, Fröhlich Ida, Gavrucza Tibor, Gryllus Dániel, Gryllus Dorka, Halmos Béla, Ittzés János, Jankó Miklós, Jankovics Marcell, Jelenits István, Kormos Levente, Korzenszky Richárd, Köves Slomó, Laborczi Géza, Mizsei Zoltán, Pál Ferenc, Pintér Zsolt, Sumonyi Zoltán, Zlinszky János.

Megjelenés: 2011. szeptember 27.

Cartaphilus
GRYLLUS

(Vándor)prédikátor-feleségek találkozója

Ha szeptember utolsó hétvégéje, akkor országos papnétalálkozó – ezt már jól tudják azok, akik idén ötödik alkalommal jöttek el Balatonszárszóra egy kis lelkészfeleség-wellnesshétvégére, az Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonba.

A szervező csapat *(Fabiny Katalin, Gáncs Márti, Völgyessy Szomor Fanni* és *Szemerei Enikő)* ez évben is változatos programmal állt elő, melyben mindenki megtalálta a számára kedves kikapcsolódási lehetőségeket áhítat, csoportbeszélgetés, pszichodráma, kosárfonás, vetélkedő, koncert, istentisztelet, torna, bolhapiac, szaunázás, zsidó táncház, biciklizés, séta és természetesen az elmaradhatatlan finom és egészséges ételek jóvoltából.

A lelkészfeleségeknek a mókuskerék-hétköznapokból való kilépését segítették a meghívott vendégek: *dr. Kodácsy-Simon Eszter,* az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) Rendszeres Teológiai Tanszékének tanársegédje, *dr. Varga Gyöngyi* lelkész, az EHE Ószövetségi Tanszékének docense és *dr. Frenkl Sylvia* pszichológus – akik igyekeztek mindenkit megmozgatni, megszólaltatni, felvidámítani, feltölteni.

A mintegy ötvenfős csapatot színesítette két bajorországi lelkészfeleség, illetve egy Erdélyből érkezett börtönlelkésznő, valamint három virgonc – egy éven aluli – lelkészcsemete is. Vándormadarakként érkeztünk, mégis hamar otthonra találtunk a megterített asztal körül.

■ A. J.

Jómagam első fecskeként és legfiatalabb lelkészfeleségként igyekeztem elraktározni a sok impulzust, új ismeretségeket kötni, belemélyedni a témába és lefordítani a magam számára az egész együttlét üzenetét, amelyet most szeretnék tolmácsolni az olvasók számára.

Életünk során számos otthonban megfordulunk, magunk is többször kényszerülünk elhagyni és újrateremteni otthonainkat. Ilyenkor szembesülünk ezekkel a kérdésekkel: Mit vigyünk magunkkal? Mit hagyjunk hátra? Milyen újat alkossunk?

Ezekre akkor tudunk válaszolni, ha tisztában vagyunk azzal, mit jelent számunkra magának az otthonnak a fogalma. Hely, ahol lakunk? Közösség, amelyhez tartozunk? Érzés, amely belülről fakad? Netán mindezek egyszerre?

Ha megvizsgálunk néhányat a Bibliában szereplő otthonok közül, talán közelebb kerülünk a megoldáshoz:

– Ádám és Éva édenkertje a kapcsolat háza, amely Isten közelében békességet áraszt.

– Ábrahám és Sára sátra a remény háza, ahol az ígéretek valóra válnak.

– Ráháb otthona Jerikóban menedék és oltalom a veszély idején.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

– Mária és Márta betániai lakása a tanulás és az egymásra figyelés helye.

– Filippiben a nyitott szívű és Isten iránt elkötelezett Lídiát találjuk, akinek otthonába szívesen betérnek a fáradt vándorok.

Csak néhány példa, amelyek alapján átgondolhatjuk, milyen a mi otthonunk. Hogyan érzi magát nálunk a gyermekünk, a férjünk, a barátaink, a gyülekezeti tagjaink és legfőképpen Jézus?

Megtalálják-e azt, amire vágynak?

A súnémi asszony felismerte Elizeus szükségletét, amikor építtetett számára egy felső szobát, egyszerű otthont teremtve – egyszerű használati tárgyakkal: ággyal, asztallal, székkel és mécsessel (2Kir 4,8–10) – a folyton útközben lévő prófétának. Amikor Isten szent embere meg akarta hálálni mindezt, ő csak ennyit mondott: „Én a saját népem körében lakom." *(2Kir 4,13) Milyen egyszerű vallástétel, milyen csekély igény! Később kiderül, hogy nem volt gyermeke, de Isten megáldotta őt egy fiúval. Mert aki másoknak ad, az maga is áldásban részesül; aki hálás és megelégedett életet él, azt Isten is megjutalmazza.*

Ebben erősített meg minket a hétvége két vezérzsoltára is, amikor azt olvastuk: „Boldog mindenki, aki az Urat féli, és az ő útjain jár." *A férj feladata az építés, a munka, a feleségé pedig a család megőrzése, a gyümölcstermés, s így lehetnek a gyermekek szívósak, erősek, mint az olajfacsemeték (Zsolt 128).*

Lelkészfeleségekként betöltve feladatunkat, fészekről fészekre szálló vándormadarakként így lehetünk Isten eszközei, nemcsak a szűk értelemben vett családi otthon megteremtésében, de védve és őrizve a teremtett világot. Arra a célra tekintve, ahol a mi igazi otthonunk, családunk, Atyánk vár minket.

■ Adámi Johanna

Hálás vagyok? Hálás v

Evangélikus gimnáziumok o

▶ Sopronban rendezték meg szeptember 23–25. között az evangélikus gimnáziumok országos találkozóját (EGOT). Idén tizenhárom evangélikus oktatási intézményből érkeztek diákok és kísérő tanáraik, lelkészeik, hogy találkozzanak, egy napot alkotással töltsenek, majd a szombat esti gálán együtt örüljenek az elkészült műveknek. A kétévente megrendezett gimnazistatalálkozót idén különleges helyszínen, a soproni erdőben, a soproni Tanulmányi Erdőgazdaság által a közelmúltban felújított Deák-kúti forrásnál nyitották meg.

A soproni *Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium, Kollégium és Szakképző Iskola* számára – s egyben az egész magyar diákság számára is – az évszázadok során a Deák-kút kultikus hellyé nőtte ki magát – mondta *Tölli Balázs* líceumigazgató köszöntő beszédében, választ keresve arra a kérdésre, hogy miért éppen ezt választották a megnyitó helyszínéül.

Bár az itt tartott összejöveteleket sokáig tiltották, a hagyományok, a Deák-kút szellemisége mindig is élt. Ezt a szellemiséget a szabadság, a bátorság és a hűség hármasa jelenítette meg a múltban, és jeleníti meg ma is. Ezek ma is azok az értékek, amelyeket a reformkorban az ország első diákszövetségét megalapító és e helyen összegyűlő licisták képviseltek. „Hálaadással tartozunk azért, hogy 2011-ben is itt lehetünk, és ezeket az eleink által mireánk hagyott értékeket és eszközöket – a szabadságot, a bátorságot, a hűséget – ma is használhatjuk" – fogalmazott Tölli Balázs.

A megnyitóünnepségen *Szemerei János,* a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke tartott áhítatot. Alapigeként a jézusi *„Adj innom!"* mondatot választotta (Jn 4,7).

– A bibliai időkben a kutak fontos találkozási helyeknek számítottak. Vonatkoztassuk ezt most itt, ennél a forrásnál magunkra is. Ahhoz azonban, hogy egy találkozás létrejöjjön,

Tölli Balázs líceumigazgató

mindig el kell indulni. Meg kell tenni az első lépést. Jézus azzal, hogy megszólítja a samáriai asszonyt, nemcsak ezt teszi meg, de átlépi az előítéletek küszöbét is. Ráadásul az akkoriak szemében elítélendő módon asszonnyal beszél – ezzel átlépve a második küszöböt is. S mindezt miért? Azért, mert a kérése mögött igazából az ajándékozás vágya rejlik. Ebben a történetben Jézus az, aki adni akar valamit, valami mást, valami magasabb minőségűt. Így a találkozásban sokkal több van annál, mint amit az asszony gondolt.

Sopronban, az EGOT-on is találkozunk egymással; de egészen biztos, hogy ezen a találkozón nem csak az evangélikus gimnazisták találkoznak egymással, mert maga Isten is találkozni kíván velünk, sokkal többet kínálva, mint kérve – fogalmazott az evangélikus püspök.

A Deák-kúti megnyitó jó hangulatáról a Szélrózsa Band gondoskodott. Rövid köszöntőt mondott *Gottschling Gábor,* a másik vendéglátó intézmény, az Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola igazgatója is.

* * *

Mesterházy Balázs, a líceum iskolalelkésze együttal a Szélrózsa evangé-

FOTÓK: SZEMEREY BENCE

Megnyitóra gyülekezve a kultikus Deák-kútnál

vagyok! – EGOT 2011

rszágos találkozója – Sopron

Szélrózsa-hangulatot idéz a „band”...

likus ifjúsági találkozó főszervezőjeként, „Szélrózsa atyaként” is szólt a gimnazistákhoz. A hétvégén egyrészt ugyanis szavazni lehetett a Szélrózsa arculatára beérkezett pályázatokra, másrészt a szervezők ötleteket gyűjtöttek arra nézve, mely zenekarokat hívják meg a 2012 júliusában Fonyódligeten megrendezendő fesztiválra.

A résztvevőket színes programkínálat várta, Sopront és a város környékét is megismerhették: kalandpark, hajókirándulás, csokoládégyár, kenutúra, nagycenki kirándulás és a magyar bajnok soproni női kosárlabda-csapattal való beszélgetés és játék között választhattak a diákok.

* * *

A péntek este az EGOT helyszínéül szolgáló Gyermek- és Ifjúsági Központ épületében folytatódott. *Wagner Szilárd,* az Eötvös-gimnázium iskolalelkésze köszöntötte a részt vevő iskolák (Békéscsaba, Nyíregyhá-

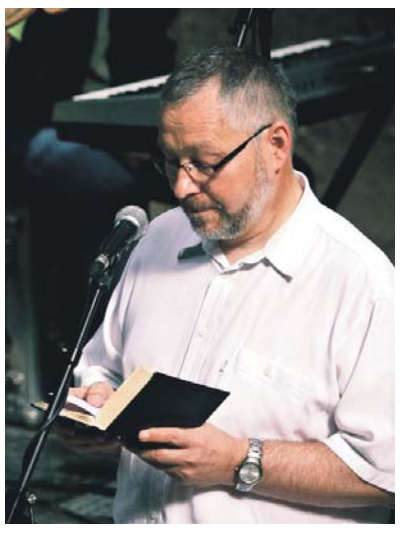

Szemerei János püspök

za, Orosháza, Miskolc, Aszód, Budapest, Győr, Kőszeg, Bonyhád és a két soproni gimnázium) diákjait. A találkozó jelképe, a tizenkét darabból álló, *Szemerei Gábor* fafaragó által megtervezett harangláb a szombat esti gálára már állt (az első nap ugyanis egy elveszett alkatrész pótlására volt szükség), és így megszólalhatott a harang is.

* * *

A találkozó első napját az *Ócsai Zoltán* és *Smidéliusz Gábor* evangélikus lelkészek jegyezte, *Jónás és Jézus* című rockoratórium előadása zárta. Közreműködtek a nyári evangélikus zenei tábor résztvevői. A mű párhuzamosan dolgozza fel az ószövetségi Jónás próféta elhívását, lázadását, ninivei szolgálatát és a város megtérését Jézus Krisztus passiójával, rávilágítva a két történet hasonló vonásaira, mondanivalójára.

Az előadást – az emmausi tanítványok történeténél – kissé megszakítva tartott áhítatot *Gáncs Péter,* a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke. Igehirdetésében a feltámadott Jézus mellénk lépését emelte ki abban a reményben, hogy a különféle profán és szakrális élmények mellett az EGOT résztvevői ezt is megtapasztalhatják a rockoratórium további része, illetve a hétvége során. (A mű eredeti felvétele meghallgatható a *YouTube-on.*)

* * *

A szombati nap az alkotás jegyében telt: a diákok érdeklődésüknek megfelelő csoportokhoz csatlakozhattak, hogy egész napos, illetve egész délelőttös munkájuk eredményét bemutassák az esti gálán. A választható foglalkozások rendkívül széles skálát öleltek fel: üvegművészet, akvarellfestészet, fazekasság, pasztellművészet, fafaragás, nagyméretű szobrok készítése képviselte a képzőművészetet; a zenét kedvelők választhattak könnyűzenei csoport, kamarazenekar (komolyzene), ütőhangszerek (a Kossuth-díjas *Horváth Kornél,* egykori soproni diák vezetésével), kórus és népzene-néptánc közül. A más érdeklődésű gimnazisták foglalkozhattak a népi kultúra, mozgás témakörében botozással, illetve belekóstolhattak a média világába is: rádiózás és kreatív írás, valamint dráma és fotózás volt a választék.

Délután interaktív mesejáték zajlott a rendezvény helyszínén, majd az egész nap folyamatosan nyárson forgatott, látványosan sülő ökörből készült vacsorát elfogyasztva az esti gálára kezdett készülődni az ifjúság.

* * *

A gálát a 103. zsoltár közös éneklése indította – jól beleilleszkedve a hála, a hálaadás témájába. „Áldjad, én lelkem, az Urat, és egész bensőm szent nevét, áldjad lelkem az Urat, és ne feledd, mennyi jót tett veled. Ő megbocsátja minden bűnödet, meggyógyítja betegségedet” – zengte a Gyermek- és Ifjúsági Központban összegyűlt mintegy háromszáz résztvevő.

Az alkotócsoportok bemutatták egész napos munkájuk eredményét. A zenészek és a drámacsoport színpadi játékkal, a képzőművészeti csoportok kiállítással, a fotósok fénykép-összeállítással, a médiacsoport rövid rádióinterjúkkal és mindenkit megmozgató gyakorlatokkal, a kreatívírás-csoport résztvevői pedig műveik felolvasásával mutatkoztak be.

A fiatalok előzetest tekinthettek meg a rajzfilmrendező-animátor-grafikus *Richly Zsolt* rajzfilmjéből, amely 2017-re, a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készül, és *Luther Márton* életét dolgozza fel.

* * *

A találkozó utolsó napján a diákság részt vett a soproni evangélikus gyülekezet úrvacsorás istentiszteletén – ezen rendhagyó módon hárman végezték az igehirdetés szolgálatát: Wagner Szilárd soproni, *Papp Judit* kőszegi és *Deák László* budapesti

Humorból Sopronban sem volt hiány

(Sztehlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium) iskolalelkész.

Az oratio oecumenica (általános könyörgő imádság) is kissé szokatlan módon valósult meg a záró istentiszteleten: a református testvérektől a Csillagpont találkozón megtapasztalt „4 asztal áldás” alkalmán vehetett részt a gyülekezet.

* * *

A záróalkalom után az EGOT résztvevői a soproni Széchenyi téri hűségzászlóhoz vonultak. A megnyitó helyszínén, a Deák-kúton található felirat szerint: *„Itt lobogott a Deákkuti Vármegye zászlaja egykor, szelleme mostan is int, ifju szeresd a hazát!”* Erre a hazaszeretetre utalva kérte Mesterházy Balázs iskolalelkész a zárórendezvényen, hogy a magyarság iránti hűség jelképénél „búcsúzzunk – a magyarság iránt, egymás iránt és Istenünk iránt való szeretetünket jelképező – piros-fehér-zöld léggömbök levegőbe eresztésével, mi, az evangélikus gimnáziumok országos találkozójának hálás közössége”.

■ Tóth Cseperke

Anyanyelv vagy idegen nyelv?

Felrázó konferencia az istentisztelet és az egyház nyelvhasználatáról

▶ A Bugenhagen-szimpózium-sorozat idei programjaként a németországi Braunschweigben rendezték meg szeptember 22–24. között azt a konferenciát, amelynek központi témája a liturgia nyelve volt. Kiváló szakemberek nevei voltak olvashatók az előzetest kínáló prospektusban, jelezve, hogy a legmagasabb színvonalú szakmai tanácskozásra lehet számítani. Így is történt, ugyanakkor a magas nívó nem jelentette azt, hogy élettől távoli, tudományoskodó programok zajlottak volna. A „tudósító” így megtisztelőnek érezte, hogy jelen lehetett, tanulhatott, együtt gondolkodhatott.

A konferenciát vezető *Michael Meyer Blank* neve, személyisége, felkészültsége adta, hogy a szakmaiság mellé életközeliség is társult. A valláspedagógiában és a liturgikában egyaránt „nagyágyúnak” számító bonni gyakorlati teológus úgy állította össze a programot, hogy a témát minden oldalról megközelítve foglalkozzanak a résztvevők irodalommal, vizuális kultúrával, médiavonatkozásokkal, tömegkultúrával, az istentiszteleti szerepekkel, a liturgiát ünneplők befogadóképességével, a hagyományok és újítások egymáshoz való viszonyával.

Nagy volt az érdeklődés, hiszen a vártnál háromszor többen voltak készek arra, hogy kreatív módon gondolkodjanak a témáról. Szükséges is volt ez, hiszen csakhamar kiderült, a három nap kevés arra is, hogy a kapcsolódó legfontosabb témaköröket csokorba szedjék.

Braunschweig is komoly vonzerőt jelentett, hiszen a gyönyörű evangélikus város építészeti kincsei mellett reformátori öröksége is igen gazdag. *Bugenhagen* volt a környék reformátora, aki 1528-ban már a megújult hit egyik fellegvárának tudhatta a Hanza-várost. Témánk szempontjából nem mellékes megjegyezni, hogy Bugenhagen – az ugyanebből az évből származó egyházi rendtartás tanúsága szerint – úgy beszélt az istentisztelet lényegéről, mint ami tulajdonképpen egy ünnepi bankett. Erre hív minket az egyház Ura. Az egyház szolgálattevői pedig az ünnepi alkalomra csak a legjobbat készíthetik elő – ez a liturgia.

A konferencia résztvevői sorra vették azt a sokféle nyelvet, amelyet a liturgia használ – hiszen a kép, a zene, a mozdulatok – s még sok minden más – a liturgia nyelvévé válhatnak. Ebben a gazdag világban kell megtalálni azt a beszélt nyelvet, amely a legmegfelelőbb arra, hogy az istentisztelet, azaz az Isten-ember, ember-ember találkozás eszköze legyen.

De vajon milyen lehetőséget és milyen veszélyeket rejt a szó, a beszélt nyelv, a verbális kommunikáció? A liturgia nyelve nem válhat múzeumi illatúvá akkor sem, ha a múlt kincsei igényes megformálásúak; nem eshet a liturgus abba a hibába sem, hogy az Istennel való találkozáshoz méltatlan, frissnek tűnő, valójában igénytelen, negatív töltetű utcanyelvet használ. Megkerülhetetlen kérdés azonban, hogy a mindennapi kultúra és az egyházi élet összecseng-e, vagy teljesen elszakad egymástól. Az élet minden területén tapasztalt, egyre gyorsuló változások a nyelv világát sem hagyják érintetlenül. Az egyháznak Istentől kapott mandátuma, hogy megtalálja és használja azt a nyelvet, amely felemelkedik a Mindenható magasságába, ugyanakkor eljut az emberi fülhöz, szívhez, lélekhez.

Ma már nincs egységes kultúra, s ebben az összevissza gazdagságban kell megtalálnia az egyháznak az Istennel és az emberrel való kommunikációhoz azt a nyelvet, amely sajátja, mégsem választja el a világtól, amelybe küldetett. S miközben Isten népe a saját hangját és nyelvét keresi, sosem feledkezhet meg hivatásáról, arról, hogy szaván keresztül maga az Isten akar megszólalni. Keskeny

Braunschweig főtere

úton jár hát az egyház, s ez a 21. század elején különösen is nehéz feladatokat ró rá. A konferencia résztvevői elsősorban ezt az igen összetett helyzetet próbálták felmérni, hogy azután ki-ki hazatérve meg tudja fogalmazni a konkrét tennivalókat.

A feladatot az is színezi, hogy a médiavilág professzionális kivitelezésű programjaihoz szokott mai ember a templomban is igényesebb kommunikációt vár el. Ha ugyanis nem így van, a világi programok az egyházival szemben nyerő konkurenciát jelentenek. Ennek tudatában az egyháznak a világi kultúrában kell kialakítania a maga liturgikus kultúráját. A cél egyértelmű: elérni azt, hogy az egyház és az istentisztelet nyelve a gyülekezeti tagok anyanyelvévé válhasson, ugyanakkor a közösség belső nyelve mégse legyen taszítóan idegen a kívülről érkező ember számára.

Jelen sorok írója igen sokat tanult a háromnapos tanácskozás során. Ezért a magam számára így summáztam a témával kapcsolatos gondolataimat: a liturgia nyelve – ha valóban első renden *liturgia Dei* és csak azután az ember válasza – nem lehet ugyanaz, mint a világ nyelve. Értékesebb, gazdagabb és emberibb kell, hogy legyen, mint a mi nyelvünk. Nem a saját nyelvünket akarjuk használni, hanem a saját nyelvünket akarjuk Isten rendelkezésére bocsátani. Ugyanakkor az inkarnáció azt is jelenti, hogy az Ige testté lett (Jn 1,14), megalázta magát (Fil 2,6), s zsidónak zsidóvá, görögnek göröggé lett (1Kor 9,20). Belealázkodott a nyelvbe is. Így a liturgiát végző egyház számára nincs más megoldás, mint az, hogy mindenkor és minden helyzetben keresi a tartalomhoz megfelelő optimális formát. Hogy – ha rajtunk áll – az Isten igéje ne térjen vissza üresen, hanem megteremje a maga gyümölcsét (Ézs 55,11).

(A liturgia nyelve *témára még visszatérünk a Régi-új liturgikus sarok több későbbi írásában.)*

■ Dr. Hafenscher Károly (ifj.)

Október a reformáció hónapja – „Itt vagyok, engem küldj!”

Regisztrált programok – 2011

DEBRECEN, október 1., 17 óra
„Itt vagyok, engem küldj!”
Ünnepélyes zenés megnyitó – önkéntesség és fenntarthatóság
Baptista gyülekezet
Debrecen, Szappanos utca 23.

DEBRECEN, október 1., 10 óra
Önkéntesség és fenntarthatóság a gyülekezetben – területi női találkozó
Református gyülekezet
Debrecen, Füredi út 39.

DEBRECEN, október 1., 10 óra
***Ki nevet a végén?* – egyházmegyei ifjúsági találkozó**
Csapókerti Közösségi Ház
Debrecen, Süveg u. 3.

OROSZLÁNY, október 1., 18 óra
Fúvószenekari koncert
Művelődési Központ
Oroszlány, Fő tér 1.

DEBRECEN, október 2., 10 óra
***A teremtés ünnepe* – ökumenikus zenés ünnepi istentisztelet**
Debrecen, Nagytemplom

BUDAPEST, október 3., 18 óra
***Protestáns ősz* – Nicole Häfeli svájci lelkész előadása**
Református templom
Budapest V., Hold utca 18–20.

ABONY, október 4., 18 óra
***Életünk reformációja* – cigánymissziós találkozó**
Metodista központ
Abony, Reform u. 11.

DUNAVARSÁNY, október 4., 17 óra
***„…hogy semmi ne menjen kárba”* – teremtésvédelmi ünnepély – jószágporta bemutatása**
Soli Deo Gloria Közösségi Ház
Dunavarsány, Habitat u. 10–12.

BUDAPEST, október 6., 18 óra
Orgonahangverseny Torsten Sterzik közreműködésével
Református templom
Budapest IX., Kálvin tér 7.

DOMASZÉK, október 6–9., 16 óra
***„Nincs emberem”* – női csendesnapok a társadalmi felelősségről**
Zöldfás Lelkigyakorlatos Ház
Domaszék, Tanya 696.

BEREKFÜRDŐ, október 7–9., 17 óra
***Protestáns vezetői fórum* – Ichthüsz Közösség**
Nyírségi Egyházmegye Üdülője

BUDAPEST, október 8., 10 óra
***Wesleytől a Wesley-szövetségig* – teológiai nap**
Metodista Egyházközpont
Budapest III., Kiscelli u. 73.

KAJDACS, október 8., 16 óra
Ünnepi koncert a kétszáz éves templom felújítására
Református templom
Kajdacs, Arany János u. 171.

KÁLMÁNHÁZA, október 8., 16 óra
Zenés áhítat a józsai református gyülekezet szolgálatával
Evangélikus templom
Kálmánháza, Kossuth u.

BUDAPEST, október 9., 10 óra
***A továbblépés titka: csend* – teremtés ünnepi istentisztelet**
Református templom
Budapest IX., Kálvin tér 7.

ETE, október 9., 15 óra
Hálaadó istentisztelet a kétszáz éves templomért
Református templom
Ete, Kossuth u. 54.

BUDAPEST, október 9., 17 óra
Jézus Krisztus szolgálata a teremtésben
Zuglói Evangélikus Egyházközség
Budapest XIV., Lőcsei út 32.

DEBRECEN, október 9., 17 óra
***Életünk reformációja* – úrvacsorás istentisztelet**
Metodista központ
Debrecen, Nádor u. 4.

KÁLMÁNCSA, október 11., 13.30 óra
Dinnyés József koncertje
Református egyházközség
Kálmáncsa, Kossuth u. 118.

HOMOKSZENTGYÖRGY, október 11., 15 óra
Dinnyés József koncertje
Református gyülekezet
Homokszentgyörgy, Kossuth u. 59.

DARÁNY, október 11., 17 óra
Dinnyés József koncertje
Református templom
Darány, Rákóczi u. 93.

ISTVÁNDI, október 12., 11.25 óra
Dinnyés József koncertje
Református óvoda
Istvándi, Kálvin tér 2.

ISTVÁNDI, október 12., 13.30 óra
Dinnyés József koncertje
Református templom
Istvándi, Kálvin tér 2.

DARÁNY, október 12., 15 óra
Dinnyés József koncertje
Református templom
Darány, Rákóczi u. 93.

DOMBÓVÁR, október 13, 18 óra
Zenés áhítat
Metodista gyülekezet
Dombóvár, Bezerédy u. 2/C

SZOLNOK, október 14–16., 16 óra
***Légy erős és bátor* – gyülekezeti találkozó**
Metodista gyülekezet
Szolnok, Kassai u. 15.

KÁLMÁNCSA, október 16., 10.45 óra
Csendes emlékezés Szegedi Kiss István reformátorra
Református egyházközség
Kálmáncsa, Kossuth u. 118.

BUDAPEST, október 16., 17 óra
Reformációi gálaest
Uránia Nemzeti Filmszínház
Budapest VIII., Rákóczi út 21.

BUDAPEST, október 19., 10 óra
***„Boldogok a lelki szegények…”* – roma missziós fórum II.**
Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa
Budapest XI., Magyar tudósok krt. 3.

SZOLNOK, október 19., 18 óra
***Semper reformanda* – egyházzenei koncert**
Metodista gyülekezet
Szolnok, Kassai u. 15.

NYÍREGYHÁZA, október 21., 18 óra
Aratási hálaadó ünnep
Metodista gyülekezet
Nyíregyháza, Színház u. 6.

SZEKSZÁRD, október 21., 19 óra
***Szívemet hozzád emelem* – CD-bemutató koncert**
Evangélikus templom
Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 2.

PÉCS, október 22–23., 17 óra
Reformációi hálaadó napok
Metodista gyülekezet
Pécs, Tompa Mihály u. 52.

NYÍREGYHÁZA, október 22., 18 óra
Aratási hálaadó ünnep
Metodista gyülekezet
Nyíregyháza, Színház u. 6.

BUDAPEST, október 22., 19 óra
***Protestáns ősz* – a Collegium Canorum Lobaviense hangversenye**
Református templom
Budapest V., Hold u. 18–20.

MAGLÓD, október 23., 10.30 óra
***Újítsd meg népedet…* – konfirmandusok bemutatása**
Evangélikus templom
Maglód, Sugár u. 66.

BUDAPEST, október 23., 14.30 óra
Reformátori tudományos ülés az önkéntességről
Evangélikus–református templom
Budapest XI., Németvölgyi út 138.

BUDAPEST, október 23., 18 óra
***Jézus, dzsessz, szabadság* – különleges istentisztelet**
Evangélikus templom
Budapest VII., Városligeti fasor 17.

NYÍREGYHÁZA, október 23., 18 óra
Aratási hálaadó ünnep
Metodista gyülekezet
Nyíregyháza, Színház u. 6.

BUDAPEST, október 23., 19 óra
***Mozart: Requiem* – Baptista Központi Ének- és Zenekar**
Ciszterci Szent Imre-templom
Budapest XI., Villányi út 25.

MAGLÓD, október 24., 18 óra
***Jézus a mi oltalmunk, erősségünk* – előkészítő istentisztelet**
Református templom
Maglód, Ady Endre u. 15.

MAGLÓD, október 25., 18 óra
***Jézus a mi oltalmunk, erősségünk* – előkészítő istentisztelet**
Evangélikus templom
Maglód, Sugár u. 66.

BUDAPEST, október 25–28., 18 óra
Reformációi istentiszteletek
Református templom
Budapest IX., Kálvin tér 7.

BUDAPEST, október 26., 14 óra
Konzultáció az európai integrációról – a magyar EU-elnökségről
Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa
Budapest XI., Magyar tudósok krt. 3.

BUDAPEST, október 27., 18 óra
Zsoltáros istentisztelet a Kálvin kórussal
Református templom
Budapest IX., Kálvin tér 7.

BUDAPEST, október 28–29., 16.30 óra
***Önkéntes vezetés, önkéntesvezetés?* – női vezetőképző**
Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa
Budapest XI., Magyar tudósok krt. 3.

DUNAVARSÁNY, október 29., 19 óra
***Az ismeretlen Kárpátalja* – kulturális est, táncház**
Soli Deo Gloria Közösségi Ház
Dunavarsány, Habitat u. 10–12.

KÁLMÁNHÁZA, október 30., 10 óra
Reformációi ökumenikus istentisztelet
Református templom
Kálmánháza, Dorogi u. 28.

SZOLNOK, október 30., 10 óra
***Életünk reformációja* – ünnepi istentisztelet, tagfelvétel**
Metodista gyülekezet
Szolnok, Kassai u. 15.

MAGLÓD, október 30., 10.30 óra
Reformációi protestáns úrvacsorás istentisztelet
Evangélikus templom
Maglód, Sugár u. 66.

BUDAPEST, október 30., 11 óra
Reformációi megemlékezés
Unitárius templom
Budapest XVIII., Szervét Mihály u. 1.

FÜZESGYARMAT, október 30., 11 óra
Reformációi megemlékezés
Unitárius templom
Füzesgyarmat, Széchenyi u. 77.

BUDAPEST, október 30., 11 óra
Reformációi megemlékezés
Unitárius templom
Budapest V., Nagy Ignác u. 2–4.

BUDAPEST, október 30., 11 óra
Reformációi istentisztelet
Unitárius templom
Budapest IX., Hőgyes Endre u. 3.

DEBRECEN, október 30., 11 óra
Reformációi istentisztelet
Unitárius templom
Debrecen, Hatvan u. 24.

KOCSORD, október 30., 11 óra
Reformációi megemlékezés
Unitárius templom
Kocsord, Szent István u. 30.

DARÁNY, október 30., 15.30 óra
***Kövek és szívek építője* – 215 éve született Erőss Sándor**
Református templom
Darány, Kossuth u. 118.

VÁRALJA, október 30., 16 óra
Reformációi zenés áhítat
Református templom
Váralja, Kossuth u. 141.

PÁPA, október 30., 17 óra
Országos reformációi istentisztelet
Református templom
Pápa, Március 15. tér

BUDAPEST, október 30., 18 óra
***Protestáns ősz* – reformáció és ökumené**
Református templom
Budapest V., Hold u. 18–20.

SZENTGYÖRGYVÖLGY, október 31., 15 óra
Egyházmegyei reformációi ünnepség
Református templom
Szentgyörgyvölgy, Petőfi u. 33.

BUDAPEST, október 31., 17 óra
Reformációi megemlékezés
Reformációi emlékpark
Budapest VII., Városligeti fasor – Bajza utca sarok

BUDAPEST, október 31., 18 óra
Ünnepi istentisztelet
Református templom
Budapest VIII., Kőris u. 13.

BUDAPEST, november 6., 16 óra
***A teremtés dicsérete* – jótékonysági hangverseny a Lepramisszió javára**
Evangélikus templom
Budapest XI., Bocskai út 10.

Takács János evangélikus lelkész százéves

Hódmezővásárhelyi kertes ház az otthona *Takács János* lelkész testvérünknek, aki 1911. október 3-án Bonyhádon látta meg a napvilágot nagyon istenfélő és élő hitű család negyedik gyermekeként. Már kisgyermekkorában megszületett szívében a döntés, hogy evangélikus lelkész szeretne lenni.

A Bécsből Bonyhádra hazatérő, önálló műhelyt nyitó szabómester édesapának különlegesen lágy tenor hangja volt; a család minden áldott reggel együtt énekelt – harmóniumkísérettel – a napkezdő áhítaton. Különlegessége volt a gyermekkori otthonnak az elkülönített szoba (lásd Mt 6,6), amelyet imaszobának használtak. Itt reggelenként és esténként mindig együtt volt a család, de napközben is bárki betérhetett az Istennel folytatott megbeszélésre (lásd 1Thessz 5,17). Ezt a szobát másra soha nem használták, ez volt az otthon áldott szentélye. Az édesanya hívő szívvel segítette hozzá a családot léleképítő, hitmélyítő olvasmányokhoz. Ebben a családi szentélyben és otthonban érintette meg Takács János szívét Isten Szentlelke.

Az érettségi után Sopronban, a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Evangélikus Hittudományi Karán kezdte meg tanulmányait. Nagyon korán felfedezte *Luther* könyveit, közülük is megragadta *A jó cselekedetekről* írott műve. Azért volt rá nagy hatással, mert megérteti velünk a hit és a hitben való élet összhangját, titkát (Mt 5,16 és 2Tim 3,17).

Ezt a teológiai felismerést szerette volna közkinccsé tenni, így lefordította e Luther-munkát. Nyelvi nehézségbe nem ütközött – a gyerekkorában Bonyhádon tanult sváb nyelvre Takács János még most is úgy emlékezik vissza, mint amely egészen közel állt Luther ónémet nyelvezetéhez. További Luther-iratok fordítási terveit is dédelgette, de kevesebbre került sor, mint amennyit szeretett volna (kiadásuk költségeit saját zsebből állta).

Körmendi segédlelkészként külön megbízást kapott az akkori *Dunántúli Harangszó* újság neves – később püspökké választott – szerkesztőitől, *Túróczy Zoltántól* és *Szabó Józseftől:* népszerűsítenie kellett az egyházi sajtót, de különösen is az említett kiadványt. Három hónap alatt közel kilencven falut, gyülekezetet járt be, szinte minden este máshol tartott igei és „médiafórumot" az egyházi sajtó és Isten ügye érdekében. Kedves emlékként, humorral idézi fel a Nemescsón történt esetet. Esti szolgálata nyomán egyetlenegy *Dunántúli Harangszót* sem sikerült megrendeltetnie – a településen ugyanis kivétel nélkül minden házba, otthonba járt már az újság. Nagy lelki becsülete volt az egyházi sajtónak.

Százesztendős testvérünk mindenre és mindenkire szeretettel és hálával emlékezik vissza. Egykor „káplánfalónak" nevezett főnökeivel is bensőséges, lelki, testvéri és baráti kapcsolatba került, és a kapcsolatot még a leszármazottakon keresztül is ápolta, sőt ápolja mind a mai napig. Amikor ennek titkáról faggatom, finom, huncut mosollyal meséli: mindig, mindenhol hűséggel, szorgalommal, odaadóan dolgozott, és minden elöljárójának megadta a neki járó tiszteletet. Ebből szövődtek a sok évtizedre szóló, keresztyén lelkületű barátságok. Ez ilyen egyszerű. Soha nem volt konfliktus, mert „soha nem mondtam, hogy nem". Igen, Isten szolgálata volt az egyetlen életcél.

Kelenföldi szolgálati helyén jutott ideje – két szemeszteren át – még az egyetemi tanulmányokra is, a történelem és földrajz tudományában, a tudás kedvéért.

Tótkomlós volt a következő állomás. „Soha nem láttam addig az Alföldet, kíváncsi voltam rá, és nagyon boldog időszak következett."

Állami hitoktatóként került a viharsarki településre, ahol minden szabad idejét az ifjúsággal való foglalkozásra fordította. Szívesen emlékszik vissza a polgári és az ipari iskola diákjaira: mennyire nyitottak és érdeklődők voltak Isten dolgai iránt.

Tótkomlós különleges szent hozadéka volt az első házasság a helyi tanítónővel. Isten három gyermekkel ajándékozta meg őket, de a feleség és édesanya harminckilenc évesen (1956 augusztusában) elhunyt.

Ez a szomorú fordulat már Hódmezővásárhelyen történt, ahová Takács János a híres és kiemelkedő tehetségű *Keken András* lelkész után és javaslatára került szolgálatba. Ebben a gyülekezetben volt hatvankét esztendeig hűséges lelkipásztor.

Százéves lelki örömmel ismerteti velem, hogy ez az alföldi város hazánk második legnagyobb területen fekvő települése: hétszázhatvan négyzetkilométer – négyzetkilométerenként volt egy (azaz egy!) evangélikus, ezért nem csoda, ha a lelkész az élete nagy részét kerékpáron töltötte. „A kerékpárról csak akkor szálltam le, ha olykor betegágyba kellett feküdni" – mondja visszaemlékezve. „De észre sem vettem az évek futását."

Már egészen idős korában volt rákműtéte is, de a betegség – csodaként – elmúlt, és Takács János 2003-ig szolgálhatott a gyülekezetben.

Még az emberi szeretet sem mulandó – amíg beszélgetünk, csengetnek, látogató érkezne, de tekintettel rám majd máskor jön, csak az ajándékba hozott lekváros üveg kerül az asztalra. Látogatók naponta jönnek. Különösen most, hogy itt a századik év. Egy testvér diakonisszalelkülettel segíti állandó jelenlétével a már ágyban fekvőt, akinek azonban a szellemi élete tiszteletre méltó. Igaz, látása megromlott, de a hallás még lehetővé teszi a felolvasást, így a tudós és lelki élet most is aktív.

A Szentírás olvasását említenem sem kell, mert az természetes, de nehéz műfajú olvasmányok is előkerülnek nap mint nap. Ott van az asztalon a *Miért hiszek?* címet viselő könyvsorozat több darabja, de forgatják a Püskinél megjelent, *Magyar nemzetstratégia* című vaskos kötetet és *Böjte Csaba Út a végtelenbe* című könyvét is.

Örömmel mutatja fel a nemrégen ajándékba kapott, *„Serkenj fel, aki aluszol!"* című könyvet a magyar evangélikus ébredés 20. századi egyéniségeiről. Ilyen a szellemi élete egy százéves evangélikus lelkésznek, Takács Jánosnak.

„Mi a titkom? Csak Isten kegyelme. Soha nem unatkozom, és mindig hálás vagyok Istennek mindenért, ennek köszönhetem, hogy mindenütt felfedezem az örömet." Négy fogalmat hangsúlyoz a nyomába lépő evangélikus lelkész kollégáinak: *Isten iránti hála,* mert ebből fakad az *életöröm, hűség a gyülekezethez* és minden nehézség között is *helytállás,* mert így áld meg az Isten. Ez üzenet is – egyben, búcsúszó (2Tim 4,7–8).

Hosszú évtizedeken át végzett hűséges és áldozatos szolgálatáért Takács Jánost 2010-ben a Déli Egyházkerület Ordass Lajos-emlékplakettel tüntette ki.

E sorok írója – régi ismerősként – meghatódva fog kezet a mindig mosolyogva beszélő százesztendős lelkész testvérrel, és nem titkolt megrendültséggel lép ki a szépen rendben tartott szobából, ahol Takács János – lelkészként, áldásra emelt kézzel – búcsúzik a távozótól. Menj és cselekedj hasonlóképpen! (Lk 10,37)

■ Ribár János

Fenyvesi Félix Lajos

Takács János 100. születésnapjára

Ezt az ősz-arany napot régen vártam.
Takács János: 100! Kegyetlen számtan.
Micsoda súly a szívben, a vállon,
átgázolni száz és ezer halálon.
Állni rendíthetetlen zsarnoki korban,
mint kis temploma szélverte tornya,
borostyán-inda kanyarul falára,
kopott lépcsőin fiait várja.
Az idő kék üvegén átragyog,
ahogy szól szelíd zsoltáros mondatot,
Vásárhely utcáin biciklin siet,
bölcs vigaszt vigyen mindenkinek…
Nehéz volt. Aki ma ünnepel,
életét így osztotta észrevétlen el.
Ezért, barátaim, őt köszöntse minden,
akihez ma lehajol az Isten,
édes fürtök asztalán, tele korsó,
minden korty bor első, sose utolsó.

A HÓNAP IGÉJE – OKTÓBER

„Igaz-e Isten előtt a halandó?"

(Jób 4,17a)

Kilót a méterrel? Ne is próbáld összemérni! Isten az örök Bíró és az örök Szeretet. Hogy mérhetné hozzá magát a halandó! Igénkben Jób ajka keserves panaszra nyílik Isten előtt a kétségtelenül sok szenvedés hatására. Elifáz válaszában találjuk ezt a mondatot: *„Igaz-e Isten előtt a halandó?"*

Nem kérhetjük számon, hogy mit miért tesz. Nem látunk bele jövendő terveibe. Nem tudjuk, hogy fordul javunkra a mai szenvedés. Pál mondja: *„…azoknak, a kik Istent szeretik, minden javokra van…"* (Róm 8,28; Károli-fordítás) Csak ki tudjuk-e várni sorsunk jobbra fordulását? Kapok-e munkát? Mi lesz a családommal? Betegen kell végigküzdeni az életet, vagy ebből a dologból van gyógyulás? A gonosznak miért jobb a sora? Vagy csak úgy tűnik? Hol az Isten? Lát és hall engem? Miért nem cselekszik?

Pedig ő cselekszik. *„Az én Atyám mind ez ideig munkálkodik, én is munkálkodom"* – mondta Jézus. (Jn 5,17; Károli-fordítás) Néha a számítógépen megjelenik egy kiírás: „Türelmet kérek, dolgozom." A képernyőn semmi változás sem látszik, de belül formálódik az eredmény. Ha éppen nem látod is testi szemeiddel a bajok közepette, bízzál Istenben. Ő számon tart téged, és jót hoz elő mindenből.

Két embert képzeljünk magunk elé. Az egyik tisztességben, becsületesen éli az életét. A másik nyilvánvalóan laza életet él. A mindennapi erkölcs szerint az egyik rendes, a másik pedig bűnös és hamis. De Isten mértékével nézve mindkettő bűnös. A kis bűn, a nem látható bűn is bűn. A harag, az irigység, a békétlenség, a türelmetlenség. Isten tökéletes, és mértéke is tökéletes. Ha örök országába a „rendes" ember bejuthatna, az már nem lenne mennyország. Mert az az elnézett „kis bűn" növekedne, mindent elrontana – mert ez a természete. Tehát az is Isten kegyelme, hogy még a legkisebb bűn miatt sem juthatunk be az ő örök országába.

De van egy másik út: a kegyelem útja. Jézus Krisztus keresztje és önként vállalt áldozata árán bűnbocsánatot ad a hozzá bűnbánattal forduló embernek. Így a szent Isten igazsága és a szerető Isten jósága is elégtételt nyert. És a bűnös ember mégis igaz lehet Isten előtt, és él örökké.

■ Széll Bulcsú

HETI ÚTRAVALÓ

„Minden gondotokat őreá vessétek, mert neki gondja van rátok." (1Pt 5,7)

Szentháromság ünnepe után a 15. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi a gondviselő Úristen gazdag áldásaira emlékeztetve hálaadásra hívnak, s ugyanakkor Jézus Urunk így figyelmeztet: csak egy urat lehet szolgálni! Október első vasárnapja egyben aratási hálaadó ünnep is: *„Mindenki várakozva néz rád, és te idejében adsz nekik eledelt."* (Zsolt 145,15) Jézus az ige, amely az élet kenyereként táplál minket az örök életre. „Áldott az Úr, napról napra gondoskodik rólunk szabadításunk Istene." (Zsolt 68,20; LK) „Keressétek először az Isten országát és az ő igazságát, és mind hozzáadatnak nektek ezek, alleluja!" (GyLK 731) Jézus három aggódástól óv: *„ne aggódjatok életetekért, (…) se testetekért…",* se *„a holnapért".* (Mt 6,25.34) „Ne legyetek aggodalmasok, mondván: »Mit együnk?« avagy: »Mit igyunk?« avagy: »Mivel ruházzuk magunkat?«, mert tudja a ti mennyei Atyátok, hogy mindezekre szükségtek van." (GyLK 717) „Gondját a keresztyén ember szívével együtt az Isten vállára veti. Megparancsolta, hogy őreá vessük. Hiszen neked is azt ígérte, hogy minden gondodat, terhedet elhordozza"– bátorít *Luther.* Péter pedig figyelmeztet, hogy e világ ura, a mi ősellenségünk, *„az ördög mint ordító oroszlán jár szerte, keresve, kit nyeljen el: álljatok ellene a hitben szilárdan."* De a mi Urunk, *„a minden kegyelem Istene (…) maga fog titeket (…) megerősíteni…"* (1Pt 5,8–10) Pál tud bővölködni és szűkölködni is: *„Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem. Mégis jól tettétek, hogy közösséget vállaltatok velem nyomorúságomban."* (Fil 4,13–14) Köszöni az adományt. *„Valóban nagy nyereség a kegyesség megelégedéssel,"* ám *„minden rossznak gyökere a pénz szerelme…"* Az Úr Jézus apostola nem csak hitben igaz fiának üzeni: *„Te pedig, Isten embere, kerüld ezeket."* (1Tim 6,6.10.11) A mindennapi kenyér valóban az életet jelenti: *„Ezért intelek titeket, hogy egyetek, mert az is megmenekülésetek szolgálja."* Pál *„vette a kenyeret, hálát adott Istennek mindnyájuk szeme láttára, megtörte, és enni kezdett."* (ApCsel 27,34.35) Jézus nem csak Mártának mondta: te *„sok mindenért aggódsz és nyugtalankodsz, pedig kevésre van szükség, valójában csak egyre".* (Lk 10,41–42) Reformátoraink felfedezték ezt a titkot: „Solus Christus!", de te is vallod-e, hogy egyedül Krisztusra van szükséged?! Mindenünk a gondviselő Úristen ajándéka, ezért mindenünket Jézus ügyéért kell hasznosítanunk. Így szól: *„volt-e hiányotok valamiben?" „Most azonban (…) adja el (…) és vegyen." „Elég!"* (Lk 22,35.36.38) A mi Urunk szerint azok az igazán és örökre boldogok, akik már most őhozzá tartoznak és neki szolgálnak annak ellenére, hogy szegények, éhezők, sírnak, hogy megvetették és kiközösítették őket az Úr nevéért. *„Örüljetek azon a napon, és ujjongjatok! Íme, nagy a ti jutalmatok a mennyben…"* (Lk 6,23) Ma „járuljunk buzgó háladással / Az aratásnak Urához, / Ki megvidít gazdag áldással, / S erőt nyújt minden munkához." (EÉ 491,1) És köszönjük meg naponkénti testi-lelki kenyerünket!

■ Garai András

PALACKPOSTA

…és a földön ékesség

Egyházi esztendőnkben még nem érkeztünk el a reformáció ünnepéig vagy az adventi várakozás időszakáig, amely egy valamirevaló teológus kezét vezeti, ha nincs megkötve a témát tekintve. Ezért – mivel a *Palackposta* rovat hatodéves teológushallgatók által írt sorozatát nekem van szerencsém megnyitni – azt a gondolatomat szeretném megosztani veletek, amellyel az én gyakorlati évem kezdődött.

A fővárosban fölnőtt ember számára nyilván markáns változást jelent, ha a hatodéves szolgálat tíz hónapját faluhelyen tölti el. Ez rögtön előhívta egy régi megfigyelésemet, amely egy ugyancsak régi közhellyel kapcsolatos. Azzal, hogy a rohanó nagyvárosi életmód depresszióra hajlamossá és a másikra oda nem figyelővé teszi az embert, szemben a falusiak nyugodtabb, egymásnak többnyire mosolyogva köszönő, kevéssé életidegen habitusával. Ez a közhely szerintem még akkor sem alaptalan, ha egyébként valóban az elmosódó határok korát éljük, és már a nagyvárosokon kívül sem olyan nyugodt az élet, mint volt.

Emellett azt sem nehéz észrevenni, hogy amíg egy faluban jobbára még mindig a templom tornyára tekintünk föl, ha a legmagasabb épületet keresi a szemünk, addig a legtöbb városi templomtorony magassága a szerényebb plázákét és centerekét sem haladja meg. Eszembe jut a bibliai történet, ahogyan a pusztai menetelést vezető Mózes rézkígyót tűz egy póznára, és a megkeseredett lelkű, hitében megingó nép azon tagjai, akik fölnéznek rá, meggyógyulnak, életben maradnak. A jól ismert értelmezés szerint nem az eszköztől van a gyógyulás, hanem attól, aki adta. Akire a fölfelé tekintő *valójában* néz. A kereszt Krisztusának analógiája ez.

Így már egy percig sem csodálom, hogy idegesebb és idegenebb a városi ember. Szeme hiába keresi Istent, csak beton- és üvegmonstrumok néznek vissza rá, rohamléptű magányának részvétlen tanúi. Ezért minden reggel, amikor megérkezem Hévízgyörkre, a távolsági buszról leszállva rögtön a templom tornyát pásztázom, és megnyugtat, hogy azonnal látom. Tisztában vagyok vele, hogy talán kissé elnagyolt a gondolatmenet, nekem mégis jólesik.

A világ pillanatnyi, aggasztó helyzete ellenére Magyarország legalább ebből a szempontból jobban áll sok más országnál: hazánk legmagasabb épülete, az esztergomi bazilika, ha nem is evangélikus, de mégiscsak keresztény templom. A kriptáktól a kereszt tetejéig pontosan száz méter. Szép keretbe foglalja az élet, a halál és a föltámadás összefüggését. Erre gondolva már nem is az a fontos, hogy fiatal vagyok-e vagy idős, hogy az ország mely pontján élek; faluhelyen, esetleg városban. Sokkal fontosabb, hogy számomra a templomtorony és rajta a kereszt megnyugtató ékesség a földön, bármilyen csillogó épületek vegyék is körül, bármekkora vasbeton monstrumok nőttek köré. Ezért lelki szememnek sem kell száz „lelki méternél” magasabbra néznie, mégis a legfontosabbat láthatja: az Üdvözítő keresztjét.

■ Liszka Viktor Gábor

Névjegy:
Liszka Viktor Gábor
Harmincéves teológus vagyok. Feleségemmel, *Laborczi Dórival* Budapesten élünk, innen járok Hévízgyörkre, ahol az idei tanévben kezdtem meg a gyakorlati hatodévet. A budavári gyülekezet volt keresztelésem, konfirmációm és esküvőnk színhelye, valamint egyházi kötődésem, evangélikus identitásom megalapozója és formálója. A hittudományi egyetemen töltött éveim alatt különösen az egyháztörténeti és rendszeres teológiai stúdiumok foglalkoztattak, mint például az ökoteológia vagy a bioetika. Utóbbiakra a lelkészi hivatás mellett is szeretnék majd időt szánni, ugyanis nagyon fontosnak gondolom, hogy evangélikus hagyományaink gyülekezeti életben való ápolása mellett a 21. század legfontosabb kérdéseire is keressünk válaszokat.

OSZTOZÓ

Imádkozz, adj hálát, cselekedj!

Imádkoztál már egy egész éjszakán keresztül? Próbáld ki! Az október 7-éről 8-ára virradóra tartandó *Kárpát-medencei ifjúsági imaéjjel* református szervezői bíznak a közös imádság erejében, ezért arra bátorítanak mindenkit, hogy csatlakozzon hozzájuk. Kereshetsz egy már meglévő közösséget, de szervezhetsz is saját gyülekezetedből, osztályodból külön imacsoportot. A Magyarországi Református Egyház honlapján *(www.imaejjel.reformatus.hu)* segédanyagokat is találtok: letölthető az éjszaka ajánlott menetrendje és sok-sok liturgikus szöveg is, amellyel gazdagíthatjátok ezt a különleges együttlétet.

Ősszel nemcsak a suli indul újra, hanem a *Tamás-misék* sorozata is. A finn evangélikusok ötletéből már-már mozgalommá nőtt istentiszteleti sorozat az új tanévben a Lágymányosi Ökumenikus Központban indul október 9-én este 6 órától. Az alkalom témája az aratás, a bőség és a hálaadás lesz. Ahogy a szervezők invitálnak: „Az istentisztelet szeretné ráirányítani a figyelmet arra, hogy amim van, az bőven több, mint amit addig gondoltam, amit addig láttam. Egy új perspektívát kínál, amiben megláthatom, hogy bőségben vagyok. Egy olyan perspektívát, amiben körbenézek, és észreveszem, hogy

csordultig van az életem. Amiben az Isten iránti hálaadás tölt el, amikor megdöbbenve, elképedve tapasztalom, hogy még ezt is nekem adta Isten. Meg azt is. Sőt még ezt is. Meg azt. Meg ezt…”

Ez a hetvenkét óra sokkal több, mint három egyszerű nap! Nemzetközi példák alapján Magyarországon 2006 óta rendezik meg a *72 óra kompromisszumok nélkül* című programsorozatot. A felekezeteken átívelő kezdeményezés lényege, hogy minél többen minél több helyen tegyenek valamit a környezetükért és a környezetükben élőkért. A részt vevő fiatalok szociális, ökológiai és fejlesztő projektekben vehetnek részt önkéntes munkájukkal. Tavaly összesen négyezer-ötszázan kapcsolódtak be a rendezvénybe: közel száz településen, kétszázötvenkilenc programban, megközelítőleg harmincötezer munkaórát felajánlva dolgoztak másokért.

Október 13-a és 16-a között te is csatlakozhatsz barátaiddal, osztályoddal vagy ifis csoportoddal az önkéntesek csapatához. Keressetek már megtervezett feladatokat, vagy nézzetek körül a falutokban, városotokban, és hozzatok létre saját projektet! Az akció hivatalos megnyitója 13-án este a budapesti Szent István-bazilika előtt lesz, ahol *Bolyki Balázs* fog az önkéntesekkel visszaszámolni. Az Ökumenikus Ifjúsági Alapítvány honlapján további információkat találhatsz a kompromisszummentes hetvenkét óráról, és saját programodat is regisztrálhatod: *www.oki-iroda.hu/72h.*

■ Jenő

Az oldalt szerkesztette: Vitális Judit

Rugónyikorgástól a harmóniáig

Beszélgetés két ifjú muzsikussal

▶ **„Isten igéje mellett a zene érdemli meg a legmagasabb dicséretet. (…) Mert akár a szomorút akarod vigasztalni, a boldogot megijeszteni, a kétségbeesőt bátorítani, a gőgöst megalázni, a szenvedélyest lehűteni vagy a gyűlölettel eltelteket lecsillapítani (…), található-e ehhez hatékonyabb eszköz, mint a zene?” – írta egy helyütt *Luther.* A zene világnapja (október 1.) alkalmából ezúttal olyan fiatalokkal beszélgetünk, akik elsősorban a saját hangjukkal – ahogy *Kodály* mondta: „a mindenkinek hozzáférhető, ingyenes és mégis legszebb hangszerrel” – zenélnek. Következzék *Brebovszky Klára* (24) és *Bánki András* (32) „duettje”.**

Klára és András életében is gyermekkoruk óta fontos szerepet tölt be a muzsika.

– Általános iskolai tanítónőm fedezte fel, hogy milyen tisztán énekelek. Ez azért volt meghatározó a számomra, mivel akkoriban semmi másban nem jeleskedtem. Ezek után mindig engem nevezett be az osztályból az iskolai és a megyei énekversenyekre. Élveztem a szerepléseket, és természetesnek vettem, hogy mindegyik megmérettetést megnyertem – idézi fel a kezdeteket Klára, aki az éneklés mellett hegedülni, majd zongorázni is tanult. Érettségi után felvételt nyert a Zeneakadémia tanári képzésére, ahol szolfézs-zeneelmélet tanárként, karvezetőként végzett. Jelenleg egy budapesti zeneiskolában tanít, emellett a Zeneakadémia utolsó éves kóruskarnagy-művész szakos hallgatója.

András először két-háromévesen, egy fotelon hintázva, a rugók nyikorgásából próbált valamiféle zenét „komponálni”.

– A szüleim sajnos nem járattak zeneiskolába. Tizenhárom évesen kezdtem el autodidakta módon gitározni tanulni; néhányszor az akkori keszőhidegkúti evangélikus gitártáborokba is eljutottam – meséli a közgazdász végzettségű fiatalember, aki a pécsi Polgármesteri Hivatal munkatársaként óvodák, oktatási és kulturális intézmények költségvetésével, finanszírozásával, pénzügyi felügyeletével foglalkozik. – A zene ugyanúgy hozzátartozik a mindennapjaimhoz, mint az étkezés, az alvás vagy a mozgás. Nagyon szeretek énekelni; sokszor a beszéd helyett is szívesebben használnám ezt a nyelvet. Dalokat is írogatok. Jó érzés, hogy amikor elfogynak a szavak, a bennem lévő érzéseket ily módon is kifejezhetem.

Klára szabad idejének jelentős részét két énekkar között osztja meg: a református *Soli Deo Gloria* kisegítő karnagyaként és a 2009 tavaszán általa alapított *Boyzless Voice* női kamaraegyüttes vezetőjeként végez szolgálatot. Utóbbi énekegyüttes egyházi és világi kamaraműveket, népdalfeldolgozásokat, spirituálékat ad elő; a könnyűzenei darabok mellett komolyzenei szerzeményeket is „bevállalnak”. Templomi és világi rendezvényeken, fesztiválokon egyaránt fellépnek. A nyolc énekes hölgy célja az egyházi zene (gospel, spirituálé stb.) és a magyar népzene megismertetése, illetve a kamaraéneklés műfajának megkedveltetése a publikummal.

– Ha az ember kórusban énekel, alkalmazkodnia kell a társaihoz és a karnagy elvárásaihoz. Ebben a viszonylatban nincs „én”, csak a kórust alkotó „mi” létezik. Rend és fegyelem nélkül nem születhet meg az eredmény, nem csendülhet fel a harmónia. Ezt akkor tanultam meg, amikor tizenkét évesen a *Magyar Rádió Gyermekkórusának* tagja lettem – mondja Klára.

– Egy kórusban rengeteget lehet egymástól tanulni, nem utolsósorban pedig remek közösséget lehet építeni – teszi hozzá András, majd egy sportból vett példával illusztrálja a mondanivalóját. – Olyan ez, mint a foci: az a csapat sikeres, ahol – természetesen az egyéni képességek megléte mellett – a játékosok között megvan az egymásra figyelés, az egymásra hangoltság, az összjáték is.

András több helyütt is énekelt, míg végül a gospel műfajban találta meg a hozzá legközelebb álló önkifejezési módot. 2002 őszén – többedmagával – megalapította a *Pécsi Gospel Kórust,* melynek napjainkban is ő az egyik vezetője. Bár az elmúlt közel egy évtizedben a tagok nagy része többször is kicserélődött – a formáció létszáma a zenekar tagjaival együtt huszonöt fő körül mozog –, eddig még mindig sikerült összetartó, lelkes, jó csapattá érniük. Tág értelemben vett gospelt énekelnek, amibe sok minden belefér: afrikai dallamok, néger spirituálék, a finn *Pekka Simojoki* zenéje, fehér és fekete gospel. A kezdeti évek főleg templomi koncertjei után ma már világi szervezésű alkalmakon is találkozhat velük – illetve rajtuk keresztül Jézussal és az örömhírrel – a közönség.

– Mindannyian muzsikálunk, még ha ennek nem is feltétlenül vagyunk a tudatában: a lábunkkal dobolunk egy jó ritmusú számra, jó kedvünkben fütyörészünk munka közben – emlékeztet András, aki az *EccPecc* gyermekzenekar tagjaként a legkisebbekkel is igyekszik megszerettetni a közös zenélést és az együtt dalolást. – Nyilván nem mindenkinek adatnak meg a gyönyörű hangi adottságok, vagy hogy kimagasló tehetsége legyen egy vagy több hangszer megszólaltatásához, azonban a profi zenekaroktól kezdve az amatőr kórusokig sokféle lehetőség létezik, hogy ki-ki megtalálhassa a saját kvalitásainak megfelelő közeget. Ugyanígy számos mód van arra, hogy képezzük, fejlesszük magunkat, akár az evangélikus egyház keretein belül is. Gondolok itt például a zenei táborokra vagy a kántorképző tanfolyamaira. Mindez csak idő és energia kérdése. De megéri!

– A zenének felszabadító, „lélekfeltöltő” ereje van. Segít feldolgozni a mindennapi problémákat, és közelebb hozza egymáshoz az embereket – fogalmaz Klára. – A *Boyzless Voice* tagjaival minden próba elején megbeszéljük, melyikünket mi foglalkoztatja, aggasztja, a végén pedig imádsággal zárjuk az együttlétet. A kétórás gyakorlás végére alaposan elfáradunk, a szívünk mégis megtelik örömmel. Hiszen abban a két órában, amíg együtt énekelünk, nem a világ problémáival vagyunk elfoglalva, hanem csak a zenére és egymásra figyelünk. A zene hozott össze bennünket, általa váltunk barátokká, formálódtunk egy közösséggé – és az együttes több tagjának a szívéhez is a zene nyitott utat, hogy megismerjék a Megváltót!

■ V. J.

A Boyzless Voice *énekegyüttesről a* www.boyzlessvoice.hu, a Pécsi Gospel Kórusról *a* www.pecsigospel.hu *oldalon olvashattok bővebben.*

Felügyelők Pestszentlőrincen

A Kelet- és a Nyugat-békési, valamint a Pesti Egyházmegye regionális felügyelői konferenciáját tartották szeptember 24-én a pestszentlőrinci evangélikus templomban. A közel hatvan felügyelőt, vezető tisztségviselőt *Radosné Lengyel Anna,* a Déli Egyházkerület felügyelője köszöntötte, majd *Nánási József* helyi felügyelő adott tájékoztatást a szentlőrinci evangélikusság elmúlt évtizedeiről, a jelen szaporodó feladatairól. *Győri Gábor,* a házigazda gyülekezet lelkésze, a Pesti Egyházmegye esperese a napi ige – Zsolt 12,6 és Lk 14,21 – alapján tartott igehirdetést.

Dr. Sólyom Jenő egyetemi tanár, Deák téri felügyelő volt a konferencia nyitó előadója *Hol vannak a gyerekeink, unokáink az egyházból?* címmel. Feltette a kérdést: nekünk mi a felelősségünk, hogy ne fogyjon evangélikus egyházunk? Egy évtizede is többen vallották magukat egyházunkhoz tartozónak, sokaknak azonban azóta sincs semmi kapcsolatuk velünk. Őket kell elérnünk! Elemezte a 2001 és 2010 közötti évek népmozgalmi adatait, szólt a fogyatkozás okairól, teendőinkről, a fiatalok közötti szolgálat elsőbbségéről, gyülekezeten belüli személyes kapcsolataink és evangélikus öntudatunk erősítéséről.

Font Sándor országgyűlési képviselő, soltvadkerti presbiter *Hívő ember a közéletben* címmel arról beszélt, hogy neki gyermekkorától kezdve természetes, hogy az evangélikusághoz tartozik. Konzervatívnak tartja magát, ragaszkodik a kialakult jó rendhez. Magával hozta énekeskönyvét, és kérte, az egybegyűltek énekeljék el a *Velem vándorol utamon Jézus* kezdetű éneket.

Az elhangzottakhoz többen is hozzászóltak; Gáncs *Péter* elnök-püspök elmondta: a Szentlélek megőrzi és megújítja egyházunkat, megmutatva, mi az, amit meg kell őrizni, és mi az, amit nem.

A kellemes környezetben elfogyasztott ízletes ebéd után a konferencia résztvevői látogatást tettek a Sztehlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnáziumban, melyet ez év májusában alapított a Magyarországi Evangélikus Egyház; az iskola a Pitagorasz Általános Iskola és a Hunyadi Mátyás Gimnázium egyesülésével jött létre. Az új evangélikus oktatási intézményben zajló munkáról, terveikről *Cselovszki Jenő* megbízott igazgató adott tájékoztatást.

A délutáni első előadó *dr. László Jenő Csaba* jogász, pusztaföldvári presbiter volt. *Hol vannak a fiatalok az egyházból?* – tette fel a kérdést, és osztotta meg válaszait a felügyelőkkel. Kérte, próbáljunk a kívülállók fejével gondolkodni, azokéval, akik ugyan hallják a harangok hívó szavát, de nem természetes számukra az Isten házába járás. Sikeres kezdeményezésnek ítélte a Szélrózsa találkozókat, amelyeken kétévente több ezer fiatal fordul meg.

Jelen sorok írója a 2011-es népszámlálási törvényről és a 2012-es egyházi választások fontosságáról szólt. Csak megbízható számadatok ismeretében lehet tervezni a következő évtizedben gyülekezeteinket, intézményeinket, a várható állami támogatásokat – mondta. Az általános tisztújítás kezdetén mélyedjünk magunkba, lelkileg is készüljünk feladatainkra, gondoljuk át munkánkat. Az vezéreljen – hívta fel a figyelmet –, hogy minden cselekedetünk törvényes legyen, és egyházunk javát szolgálja.

Győri Gábor esperes úti áldása után Radosné Lengyel Anna zárszavában szólt arról, hogy ebben az összetételben utoljára találkoztak a felügyelők. Köszönetet mondott a rendező gyülekezet tagjainak a testvéri szeretetért, figyelmességért, az egész napos ellátásért. Végül a résztvevőknek átnyújtott egy példányt az *Egy csepp emberség esték* című, *Rados Péter* szerkesztésében a Luther Kiadónál napvilágot látott kötetből.

■ Koszorús Oszkár,
a Nyugat-békési Egyházmegye felügyelője

HIRDETÉS

Valljuk meg éltető gyökereinket!

A tízévenkénti népszámlálás átfogó képet ad – többek között – Magyarország lelki erőnlétéről is. Megtudhatjuk, hogy hazánk polgárainak hol vannak a spirituális gyökerei, ki honnan táplálkozik lelkileg.

A vallási hovatartozást tisztázó kérdés esélyt ad számunkra, hogy megvalljuk hitünket, esetleg újra felfedezzük éltető gyökereinket.

Ebben az összefüggésben is iránymutató Péter apostol biztatása: *„…legyetek készen mindenkor számot adni mindenkinek, aki számon kéri tőletek a bennetek élő reménységet.”* (1Pt 3,15)

A népszámlálás lehetőséget teremt számunkra, hogy megvalljuk élő reménységünket. A Magyarországi Evangélikus Egyház püspöki tanácsa bátorít minden hazánkban élő evangélikus hittestvért, hogy éljen ezzel a lehetőséggel, vállalja evangélikus gyökereit, és éljen is belőlük!

Erős vár a mi Istenünk!

Fabiny Tamás püspök, Gáncs Péter püspök, Szemerei János püspök
Budapest–Győr, 2011. szeptember 12.

Népszámlálás 2011

Az emberiség államokba szerveződésével fokozatosan kialakult a társadalmi viszonyok megismerésének igénye. Számos indoka volt ennek: a hadviselő erőről vagy az adózóképességről fontos volt informálni az állam vezetőit. A társadalom fejlődésével egyre növekedtek, átalakultak az információk iránti igények. Az első népszámlálást időszámításunk előtt több mint kétezer évvel Kínában szervezték meg és hajtották végre.

■ Andorka Árpád

Az ókor más társadalmaiban, így például a Római Birodalomban is szerveztek népszámlálásokat, ezekről a Biblia is több helyen említést tesz; elég itt megemlíteni Jézus Krisztus születésének jól ismert körülményeit. A középkorban nem voltak népszámlálások, a modern cenzusok történetét az újkor kezdetétől számítjuk.

Magyarországon az első népszámlálás *II. József* uralkodásának idején volt, ezt a kiegyezésig még több teljes körű felvétel követte. A kiegyezés után a magyar adminisztrációnak egyik első intézkedése az önálló statisztikai szervezet felállítása és a népszámlálás megszervezése volt. Azóta – a nemzetközi gyakorlatnak is megfelelően – általában tízévenként tartanak hazánkban népszámlálást és lakásösszeírást.

A népszámlálás világprogram. A nemzeti, az európai uniós és a nemzetközi intézményeknek egyaránt szükségük van megbízható információkra a népesség és a lakások számáról, összetételéről. A fogalmak egységes értelmezése, az adatok összehasonlíthatósága nemzetközi igény. A földkerekség egészére nézve az Egyesült Nemzetek Szervezetének Statisztikai Bizottsága dolgozta ki az elveket és ajánlásokat. Az Európai Unió tagállamai még szorosabbra fűzték együttműködésüket a népszámlálások ügyében.

2008-ban európai parlamenti és tanácsi rendelet született a nép- és lakásszámlálásról, amely minden tagállamra kötelező érvényű. E rendelet kimondja, hogy minden tagország azonos évben, először 2011-ben tartja a népszámlálását.

A népszámlálás végrehajtását az Országgyűlés által elfogadott törvény rendeli el. Az adatszolgáltatás minden kérdésre kötelező – kivételt képeznek ez alól az anyanyelvre, a nemzetiségre, vallásra, egészségi állapotra, fogyatékosságra vonatkozó kérdések, amelyek szenzitív (érzékeny) kérdések, így ezekre a válaszadás önkéntes.

Meg kell itt említenem, hogy a világ és benne Európa számos országában az elmúlt évtizedekben fontosnak – sőt sok helyütt kötelezőnek – tartották, tartják a vallásra vonatkozó kérdés szerepeltetését az adatfelvétel során.

A vallás kérdése a hivatalos magyar népszámlálások történetének 1869. évi kezdetétől 1949-ig ugyancsak mindig szerepelt a felvételi programban. Akkor a sorozat megszakadt, az 1960–1990 között végrehajtott négy magyarországi népszámlálás ezzel a kérdéssel nem foglalkozott.

Ötven év elmúltával a tizennegyedik hivatalos – 2001. évi – magyar népszámlálás programjába került vissza a vallásra vonatkozó kérdés – igaz, nem kötelező jelleggel.

A hosszú évek egyházellenes politikája a 2001. évi adatokban is visszatükröződik – nem annyira ugyan, amennyire az ateisták szerették volna.

Így is megdöbbentő, hogy míg az 1949. évi népszámláláskor hazánkban összeírt 9,2 millió ember közül csupán 12 ezren nem tartoztak egyházhoz, felekezetekhez, számuk 2001-ben másfél millióra emelkedett.

A vallására vonatkozó kérdést megtagadó adatszolgáltató 1949-ben nem volt, 2001-ben pedig a számuk meghaladta az egymillió-százezret.

Reménységünk szerint 2011-ben a lakosság jobban érzi és érti ezeknek az információknak a társadalmi értékét, és a biztosított adatvédelmi garanciák – hiszen a felvétel név nélkül történik – mellett nem okoz gondot a válaszadás az úgynevezett szenzitív kérdésekre sem. Mind az egyházaknak, mind a nemzetiségi szervezeteknek igen fontos, hogy megbízható, jó adatokkal tudjanak dolgozni munkájuk során.

A 2011. évi népszámlálásban érintettek az adatszolgáltatásban háromféle lehetőség közül választhatnak: saját maguk interneten keresztül válaszolhatnak, esetleg papír kérdőívet töltenek ki, vagy a számlálóbiztos közreműködésével adják meg a válaszokat. A számlálóbiztosok már szeptember végén minden háztartásba eljuttatják az adatfelvételi csomagot, amely tartalmazza a lakás- és a személyi kérdőív egy-egy példányát és egy tájékoztató levelet.

E levél gondos áttanulmányozása után kell eldönteni, hogy mely adatszolgáltatási lehetőséget választják. Igen fontos, hogy bármelyik mellett döntenek is, ne maradjon el az úgynevezett nem kötelező kérdések megválaszolása. (Még el sem kezdődött az adatfelvétel, de néhány sajtóorgánum már most az érzékeny kérdések meg nem válaszolására buzdít, és ez a negatív propaganda a jövőben csak erősödni fog.)

A személyi kérdőív 34-es kérdésénél az állampolgárságától, anyanyelvétől, nyelvtudásától függetlenül azt a nemzetiséget, etnikai csoportot jelölje meg, amelyhez tartozónak érzi, vallja magát. Ennél a kérdésnél csak egy nemzetiségi csoport jelölhető be! Ha a személy két nemzetiséghez, kisebbséghez is kötődik, a másikat a 35. kérdésnél kell bejelölni, illetve beírni. (Mindez azt jelenti, hogy egy ember egy vagy legfeljebb két nemzetiséghez tartozónak vallhatja magát.)

A 38. kérdésnél be kell írni, hogy mely vallási közösséghez tartozik az összeírt személy. Csak egy vallási közösség bejegyzésére van lehetőség. A mi esetünkben a helyes válasz e kérdésre: *evangélikus.*

A szerző statisztikus, a Déli Egyházkerület felügyelőhelyettese

HIRDETÉS

Háborúság – békesség

Előadás-sorozat 2011 őszén a Ráday Kollégium dísztermében (Budapest IX., Ráday u. 28.) hétfő esténként 18 órai kezdettel. Előadó: *dr. Pálhegyi Ferenc, Brouwerné Pálhegyi Krisztina, Fűtő Róbert.*

Bennem dúló harcok
- Október 10.: *Ki vagyok én? Mennyit érek?*
- Október 17.: *Vádol a lelkiismeret*
- Október 24.: *„Mi dolgunk a világban?”*

Harcok az emberekkel
- November 7.: *Kerüljem vagy vállaljam a konfliktusokat?* (B. Pálhegyi Krisztina)
- November 14.: *Le kell győznöm vagy meg kell értenem a másik embert?* (B. Pálhegyi Krisztina)
- November 21.: *Mi a szeretet, ha nem érzelem?* (Fűtő Róbert)

Küzdelem az életért
- November 28.: *Utolsó ellenségem, a halál*
- December 5.: *„Béküljetek meg Istennel!”*
- December 12.: *A békéltetés szolgálata*

HIRDETÉS

Egyházunk reformációi emlékbizottsága minden érdeklődőt szeretettel hív arra az ünnepélyes faültetésre, amelyre október 5-én 11.30-kor kerül sor a fasori evangélikus templom melletti Reformációi emlékparkban (Budapest VII. kerület, Városligeti fasor és Bajza utca sarka). A korábban a wittenbergi Luther-kertben elültetett fa mellett ezzel csatlakozunk a Lutheránus Világszövetség kezdeményezéséhez, s egyben ez szolgál az *Október a reformáció hónapja* című programsorozat nyitányaként.

HIRDETÉS

Evezz a mélyre!

Egyházmegyei családi napot tartunk október 15-én, szombaton Balatonbogláron, a Varga Béla Városi Kulturális Központban (Árpád u. 17.).

Program:
- 8.00–9.00: Érkezés és regisztráció; illetve kávézás, beszélgetés
- 9.00–9.15: Köszöntés, információk – *Czöndör István*
- 9.15–10.00: Örömzene, énektanulás
- 10.00–11.00: Előadás: *A biblikus víz – Koczor György*
- 11.00–12.00: Csoportbeszélgetések – az anyák csoportját *Smidéliuszné Drobina Erzsébet,* az apák csoportját *Sikter János,* a gyermekek csoportját *Győri Veronika* vezeti
- 10.00–12.00: Kézműves foglalkozások, játszóház, sportolási lehetőségek
- 12.00–13.30: Ebéd
- 14.00–15.30: Családi vetélkedő *Pongrácz Máté* vezetésével. A győztes család megkapja „az év családja” címet
- 15.30–16.00: Gospelkoncert
- 16.00: Záróáhítat – *Szigethy Szilárd*
- 16.45: Úti áldás – *Györgyi Zsolt*
- 17.00: Borkóstoló

Jelentkezési határidő: október 9.
Információ és jelentkezés: 20/824-2797, csaladinap.evangelikus@gmail.com

Istentiszteleti rend • 2011. október 2.

Szentháromság ünnepe után 15. vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Gal 5,25–6,10; 1Móz 2,4b–9.15. Alapige: Mt 6,19–21. Énekek: 372., 331.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Vári Krisztina; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv., őszi hálaadó istentisztelet) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. Smidéliusz Gábor; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. fél 10. (családi) Bolba Márta; de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; du. 6. (vespera) Bolba Márta, liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv., templomszentelési hálaadó istentisztelet) Benkóczy Péter; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamás; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 10. (úrv., családi) Kovács Viktor; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Kovács Viktor; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Egyetemi és főiskolai gyülekezet, XI. Magyar tudósok krt. 3.** du. 6. (a Láthatatlan Színház előadása); **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv., szószékcsere) dr. Lacknerné Puskás Sára; de. negyed 12. (családi) Keczkó Szilvia; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) dr. Magyarkúti Gyuláné Tóth Katalin; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabóné Mátrai Marianna; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Deák László; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Deák László; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (szószékcsere) Keczkó Pál.

Összeállította: Boda Zsuzsa

Toronnyal tisztelegnek

▶ ***Orbán Viktor* miniszterelnöknek és – többek között – a három legnagyobb magyarországi keresztény felekezet képviselőinek jelenlétében avatták fel szeptember 23-án Dabason a Hunyadi–Kapisztrán-emléktornyot. (Evangélikus részről *dr. Fabiny Tamás* püspök áldotta meg az ünneplő gyülekezetet.)**

Dabas város központjának rehabilitációja – az Európai Unió és a magyar állam társfinanszírozásában – több mint 1,2 milliárdos költségvetéssel készült el. Ennek keretében egyebek mellett bővítették és korszerűsítették a Táncsics Mihály Gimnáziumot és a kistérségi járóbeteg-szakellátást, valamint felújították a városi bíróság és körzeti földhivatal épületét és a város főterét.

Mivel a téren nem áll templom, ide kívánkozott egy harangtorony. Az újonnan felavatott építmény az 555 évvel ezelőtti nándorfehérvári diadal emlékét őrzi. A toronyban három harang kapott helyet. A város vezetésének döntése értelmében az egyik mindig az újszülöttek világra jövetelét köszönti. *Kőszegi Tamás* polgármester, országgyűlési képviselő elmondta, hogy ennek Dabason azért is van jelentősége, mert a településen a születések éves száma meghaladja a halálozásokét, és erre – hazánk súlyos demográfiai helyzetében – joggal lehetnek büszkék.

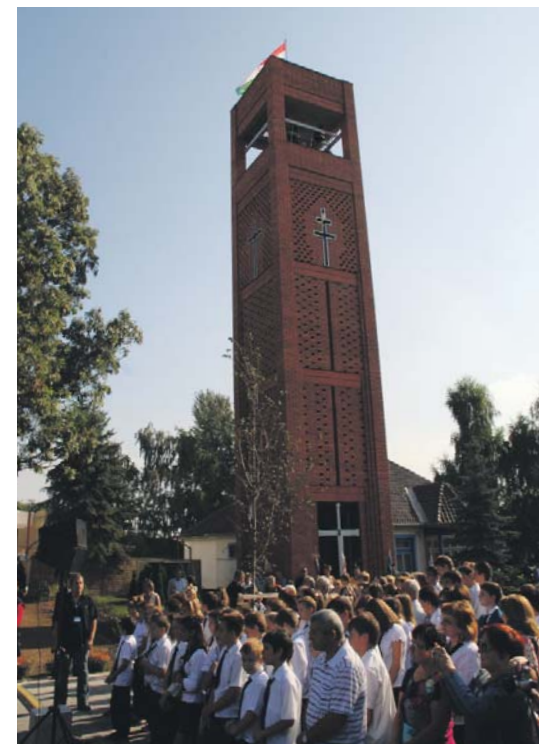

Orbán Viktor miniszterelnök a helyi összefogás fontosságáról és a magyar érdekek képviseletéről szólt.

Az ünnepségen számos polgármester és országgyűlési képviselő is részt vett, így – többek között – *Nagy Gábor Tamás* és *Simicskó István,* akik – mások mellett – évekkel ezelőtt maguk is javasolták, hogy a parlament nyilvánítsa a nándorfehérvári győzelem napját emléknappá.

Az ünnepségen a római katolikus egyházat *Bábel Balázs* kalocsa–kecskeméti érsek, a reformátust *Takaró András,* a Dunamelléki Református Egyházkerület esperese képviselte. A harangtorony avatása során igei köszöntőjében az evangélikus püspök a kereszt vízszintes és függőleges szárára utalva a transzcendens értékek és az immanens összefogás összefüggéséről beszélt.

■ Karlik Dóra *felvétele*

A rákoskeresztúri evangélikus templom harangjai

▶ **A harang a keresztény hitélet mindennapjait közel másfél évezrede meghatározó tárgy. A legfontosabb funkciója az istentiszteletre történő hívás. A hétköznapi életben a harang meghatározott időszak elmúltát vagy kezdetét jelzi, míg a félrevert harang veszély (tűzvész, vihar, árvíz) közeledtéről tájékoztat.**

A rákoskeresztúri evangélikus templom jelenlegi öt harangja nemcsak az elmúlt kétszáz év sokszor viharos történetére emlékeztet (például arra, hogy több harangot háborús célra vittek el), hanem az egyszerű egyháztagokra és a község életét évszázadokon át meghatározó *Podmaniczky* családra egyaránt.

Az 1800-ban épített régi evangélikus templom első harangját *Eberhard Henrik* öntötte 1811-ben. (Ezt a templomot 1945-ben lebontották.) A harangöntő 1770-ben Hallében született, és 1841-ben Pesten halt meg. Eberhard pesti öntödéje 1800-tól élete végéig működött.

Eberhard Henrik készítette a templom újabb harangját is 1840-ben, amelyet a Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség felügyelője, báró *Podmaniczky III. János* (1786–1883) adományozott a gyülekezetnek. Az öntvény tömege kétszázötven kilogramm volt. A harang 1876-ban megrepedt, és használhatatlanná vált, ám a báró költségére még ugyanabban az évben *idősebb Walser Ferenc* újraöntötte. Bár a községben az evangélikus hívek közül ekkor a szlovák nemzetiségűek voltak többségben, a harangra latin nyelvű felirat került: „Curavit fundi / e Joannes Podmanczky / anno 1876 / Fudit Franciscus Walser Budapestini / 836 sz”. A harang alsó átmérője hetvennyolc centiméter.

Idősebb Walser Ferenc (1827–1901) nagy szerepet játszott a harangfelfüggesztés megújításában elsősorban azzal, hogy az addig alkalmazott füles korona helyett tárcsával látta el harangjait. Ez lehetővé tette, hogy az ütő által erősen megkoptatott harangot a jármon elforgatva az ütő más helyen koptassa tovább a harang falát. Tárcsával ellátott első harangját a mester 1863-ban készítette. Idősebb Walser Ferenc készítette többek között a Mátyás-templom Károly-harangját 1891-ben és 1892-ben a pesti bazilika nagyharangját is.

Szintén idősebb Walser Ferenc készítette a Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség gyülekezeti

termében felfüggesztett kis harangot is. Ezt az öntvényt eredetileg a rákoskeresztúri evangélikus iskolában használták a tanítási órák kezdetének és végének a jelzésére. A tárgyon nem találunk utalást a megrendelőre, ezért feltételezhetjük, hogy azt az öntöde raktárkészletéből vásárolták az iskola számára. A harangot az evangélikus iskola államosítása után vitték át az egyházközség épületébe. Felirata: „Walser F. Budapesten”. Az öntvény alsó átmérője huszonnégy és fél centiméter.

1920 után a Magyar Katolikus Egyház tőkéjéből létesült az Ecclesia Harangművek Részvénytársaság, mely vállalta a harangok szállítását, műhelye azonban nem volt. A harangokat kezdetben a németországi Sinnben, a *Rincker* testvérek öntödéjében készíttette. 1922-ben az ifjú *Fritz Wilhelm Rincker* Magyarországra jött, és Csepelen, a Weiss Manfréd-gyárban harangöntő műhelyt rendezett be. Rincker 1928. január elejéig dolgozott Magyarországon.

Fritz Wilhelm Rincker 1923-ban két harangot készített a rákoskeresztúri evangélikusok számára, ezek közül a nagyobb tömegű a mai evangélikus templom tornyában található. Tömege száztíz kilogramm, hatvannégy centiméter az alsó átmérője. Felirata: „Erős vár a mi Istenünk”, díszítménye egy koszorúba foglalt Biblia.

A kisebb, hatvankét kilogramm tömegű harangot az evangélikus templom előcsarnokában helyezték el 2001-ben, miután a toronyban történt használat során megrepedt. Felirata: „Édesatyámnak báró Podmaniczky Jánosnak emlékére / öz. Vigyázó Sándorné báró Podmaniczky Zsuzsanna 1923”. Az alsó átmérője ötven, magassága negyven centiméter.

A templom legnagyobb tömegű harangját, az ötszáz kilogrammos, kilencvennyolc centiméter alsó átmérőjű nagyharangját Gombos Lajos (1928–2011) öntötte Őrbottyánban 2001-ben. Felirata: „Tegyetek tanítvánnyá minden népet”, fölötte szőlőfürt látható. Pártázatán és a vállán virágindás díszítés vonul végig.

■ Millisits Máté

Felhasznált források: Kósa Pál: *A Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség története.* Budapest, 2006. Harangöntőkről szóló adatok (*dr. Patay Pál* gyűjtéséből) az MMKM Öntödei Múzeum adattárában

Az írás megjelent a Rákosmenti Múzeumi Estek című helytörténeti lap 2011. augusztusi számában.

Emlékeink tárháza

A *Facebook* hagyományosan az *f8* elnevezésű konferenciáján jelenti be legnagyobb újdonságait, amelyek általában a következő évre meg is határozzák, hogy a közösségi oldalak és a közösségi média nagy része milyen irányban fog fejlődni. A múlt hétre esett rendezvény előadásai két fontos bejelentés köré épültek, amelyek azt a víziót vetítik előre: a teljes életünket rögzíteni lehet majd a *Facebookon*…

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

Az elmúlt pár hónapban erős riválist kapott a *Facebook.* A legelterjedtebb közösségi oldallal szemben az elsősorban a keresőjéről ismert *Google* hozta létre *Google+* nevű szolgáltatását, amelynek közösségi része éppen a *Facebook* hibáit és hiányosságait próbálta meg elkerülni. Úgy tűnik, hogy több próbálkozás után *(Google Buzz, Google Wave)* a *Google* is kezdi érteni, mivel is foghatja meg azokat az embereket, akik életük egy jelentős részét a virtuális térben töltik.

Az elmúlt néhány hét találgatással telt el: vajon a *Google* rendszere ráveszi-e a látogatóit arra, hogy a Facebookról átvándoroljanak. Közben a rivális közösségi oldal szép kényelmes tempóban kitalálta, hogy miként építheti be saját rendszerébe a Google+ megoldásait, és azokat leegyszerűsítve kezdte kínálni a facebookozóknak.

Az *f8* estjén a Facebook fejlesztői fityiszt is mutattak a követőknek: az újdonságok egyike a Timeline (azaz idővonal), amely könnyedén lekérdezhetővé teszi életünknek a Facebookon rögzített részét. A rendszer ráadásul nemcsak regisztrálásunk napjától kíván foglalkozni az életünkkel, hanem arra is csábít, hogy korábbi képeket, történéseket is osszunk meg, sőt az oldal legalján születési dátumunk megjelenítése mellett a világra jövetelünkkor készült fotó feltöltését várja.

A koncepció zseniális – legalábbis a fejlesztők szempontjából. Ugyanis aki élete legfontosabb eseményeinek rögzítését már elvégezte, nem igazán fogja rászánni magát arra, hogy otthagyja az oldalt. Ha emlékszünk még, 2008-ban két hazai induló internetes projekt is volt – a *futrinka.hu* és az *emlekgep.hu* –, amely az emlékek összegyűjtésére vállalkozott, azonban egyik sem vált sikeressé, sőt ma már el sem érhetők. A régen történt dolgok ugyanis csak a jelennel együtt értékesek, így a *Facebookon* minden bizonnyal lesz keletje annak, hogy a napi események rögzítése mellett egy-egy régebbi adat is felkerüljön.

A másik jelentős változás, hogy ezentúl sok más oldalon sem lesz szükség arra, hogy az oda beépített facebookos gombbal osszuk meg az adott tartalmat ismerőseinkkel, az ugyanis teljesen automatikusan fog megtörténni. Ha meghallgatunk egy zeneszámot, elolvasunk egy cikket vagy megnézünk egy videót, továbbá korábban létrehoztuk már a szolgáltatás és a *Facebook* közötti kapcsolatot, akkor az aktivitásunk külön gomblenyomás nélkül fog a Timeline-ba kerülni.

Jól látható, hogy az életünk egyre több történését fogja a *Facebook* rögzíteni. És az is elég biztosnak tűnik, hogy a *Facebook* fogja rögzíteni ezeket. Az az oldal, amelyik sikeresen építi magába a konkurensek elképzeléseit, miközben saját fejlesztéseivel rendre meglép előlük. Ha valaki internetes oldalt üzemeltet, akkor nagyon is érdemes szimbiózisba kerülnie a *Facebookkal.*

■ Nagy Bence

Hamis hangok egy gyönyörű szimfóniában

Reformátusok, római katolikusok, metodisták, evangélikusok gyülekeztek szeptember 25-én délután a Budapest VIII. kerületi Gyulai Pál utcai református imateremben, hogy részt vegyenek a teremtés hetének nyitó istentiszteletén.

Karsay Eszter református lelkipásztor köszöntő szavai után *dr. Kodácsy-Simon Eszter* evangélikus teológus, a 2011-es teremtés hete ünnepköréhez kiadott – gazdag, tartalmas – segédanyag szerkesztője beszélt a teremtés ünnepének előzményeiről.

Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnöke-püspöke üdvözletében szintén felelevenítette, hogy immár harmadszor kerül sor a teremtés hetének ilyen formában történő megnyitására. Igazi ökumenikus ünnep ez – mondotta. „2009-ben a zuglói evangélikus templomban, tavaly a budai Ciszterci Szent Imre-templomban, idén pedig itt, református testvéreinknél van lehetőségünk arra, hogy ne csak imádsággal, hanem cselekedettel is tegyünk a teremtett világért. Még csak sarjad ez a vetés, engedjük, segítsük növekedni."

Tarr Zoltán, a Magyarországi Református Egyház zsinati tanácsosa Gal 1,3–5 igéje nyomán vallotta, hogy az ember részére Krisztusban adott ajándék a teremtett világot is megszabadítja.

„Hiszünk egy Istenben, minden élet forrásában, az egész Föld és minden teremtmény alapjában…" – hangzott a közösen elmondott indiai hitvallás, amely után a 24. zsoltár parafrázisa szólalt meg.

Khaled A. László metodista lelkész olvasta fel azt az evangéliumi igét (Jn 6,1–13), amely *dr. Székely János* esztergom–budapesti segédpüspök prédikációjának alapját adta. „Amikor az ember kint jár a természetben, látja, hogy milyen szép az Isten által teremtett világ. Olyan, mint egy gyönyörű szimfónia. Szimfónia, amelybe azonban hamis hang is belevegyül. És ez a hamis hang maga az ember. Hamis hang, hiszen a mai, modern ember csak használni akarja a világot. Nem akarja megismerni… A világ ura akar lenni. Nem Isten országát akarja, hanem azt mondja – ahogyan azt egy plakát is hirdette – az *én* országom jöjjön el! De talán az ökológiai katasztrófa fenyegető képe rá fogja ébreszteni az embert, hogy alázattal kutassa és kövesse a teremtő törvényeket… Vagy tönkreteszi a világot" – mondta a püspök.

Az istentisztelet – melyen a református gyülekezet énekkarának szolgálata mellett hegedűszólót és zongorajátékot is hallhatott a gyülekezet – „szimbolikus eseménnyel" ért véget: mindenki kapott egy falat kenyeret és egy kicsiny szőlőfürtöt, hogy emlékezzen a „hatalmas teremtő Istenre, a cipó és kenyér sütőjére, a bor készítőjére, az ünnepi asztal terítőjére…" *(Részlet a liturgiából)*

■ Wiszkidenszky András

A SZERZŐ FELVÉTELE

EVÉL&LEVÉL

Tisztítsd meg szíved…!

Az evangéliumról nevezzük magunkat ágostai hitvallású lutheránusoknak. Az evangéliumot életre szólóan komolyan kell vennünk, vallanunk, tanúsítanunk és hirdetnünk. Az evangélium az *Újszövetségben* Jézus Urunk szava (Mk 16,15 és a vele egyező Mt 28,20) szerint nemcsak a Jézus vérével megfizetett ingyen kegyelem jó híre, hanem Jézus tanítása is (például a *Hegyi beszéd*).

A törvény viszont nem az érdemszerzés útja, amivé a zsidóság, majd a középkori egyházi – máig ható, téves – gyakorlat tette. (Az Isten előtti érdemszerzést nemcsak Pál apostol és *Augustinus – Szent Ágoston* – zárta ki, de *Aquinói Szent Tamás* is.) *Luther* ezért tartotta alapvetőnek a törvénynek és a szoros értelemben vett evangéliumnak (az ingyen kegyelem evangéliumának) megkülönböztetését. Bizony az *evangélium* szó kettős: tág és szoros jelentésű.

Azonban ha a megbocsátó kegyelem elfogadása nem indít a háládatosság új engedelmességére, a meddő vesszőt a Vincellér levágja (Jn 15,2; vö. Mt 7,19).

Ha Isten törvényét nem prédikáljuk, az „olcsó kegyelem" hamis, halálosan altató tanítását hirdetjük. Pál leveleiben az ingyen kegyelem tanítása nyomában mindig ott az erkölcsi következmény-követelmény.

Szilas Attila lelkész szolgatársam olvasói levelében („*Tisztítsd meg szíved, Jeruzsálem népe…*", *Evangélikus Élet,* szeptember 18., 15. o.) figyelmen kívül hagyja, hogy „az egész ember test", és Róm 12,1 szerint Isten szolgálatára kell testünket (is) szentelnünk. Még Ábel is tudja *Tamási Áron* hármas regényében, hogy adott esetben a hideg víz segítség a nemi szabadosság kísértése ellen. Mt 5,29–30 és 18,8–9 keményebb, mint *Scholz László* szava, hogy „inkább fonj gyarló tested ellen ostort…"

Isten törvénye mint üdvút: halál, és figyelmeztet: Isten előtti megkegyelmezésre szorulunk, így vádol és öl. De a földi életfolytatásban bizony útmutatás, hogy „az ördög, a világ és testünk… ne csaljon… nagy gyalázatba és bűnbe." (Luther *Kis kátéja, Miatyánk* 6. kérés.)

Scholz László éneke (EÉ 460) igenis helyén van és szükséges. Kár, hogy kimaradt a „Dunántúli" Új rész 788 szerinti 7. verse: „Tisztítsd meg szíved, Krisztus szentegyháza, / Urunk miattad pogány ne gyalázza, / S hogy megtartassál, nosza, újulj végre, / Szent papi népe!"

Dr. Zsigmondy Árpád *(Budapest)*

Élő gyülekezet Kolozsvárott

Családos délutánt rendeztek szeptember 17-én, szombat délután Kolozsváron, az evangélikus gyülekezetben. Átlépve a személytelen népegyház falait kicsik, nagyok, totyogók, szülők és nagymamák vidám órákat tölthettek el egymás társaságában.

Tizenöt család több mint ötven tagja gyülekezett a Párizs utcai udvaron. A zajos csapat áhítattal kezdte az alkalmat. *Hatházi Rebeka* – aki a győri gitártáborból friss énekanyaggal érkezett haza – gitárjával dalra fakasztotta a csengő-bongó, zörgő gyülekezetet. *Kalit Eszter* lelkészjelölt interaktív igehirdetéséből a gyerekek és szülők – miután tudatosíthatták magukban családjaik jelentőségét – ráeszmélhettek arra, hogy egy második, hasonlóan élő, erős és fontos család tagjai. Jézusnak mi vagyunk a testvérei.

A közös ima után vette kezdetét a játék. Készültek az állatkapárok Nóé bárkájára, és Nóé-képregényt állítottak össze a gyerekek. Indiántincs került a hajukba, majd „mesebeli" gyerkőcök születhettek az arcfestést végző gyülekezeti tagunk, *Palocsay Kisó Kata* keze munkája nyomán. Közben a szülők – ismerkedő beszélgetés közben – előkészítették a lakomát, a finoman illatozó micseket, kolbászokat, salátát és süteményeket. Mire a gyerekek a csudaszép udvaron kiszaladgálták, kihomokozták magukat, kezdődhetett a közös lakoma. A hazaút próbára tette a szülőket: a legkisebbek közül sokan tiltakoztak az indulás ellen, önfeledten játszottak volna még tovább, megerősítve, hogy „jó nekünk itt lenni", jó nekünk itt együtt lenni.

Ha Isten a kegyelméből életben tartja napjaink keresztyénségét, azt csakis ilyen lüktető, vidám és közvetlen „egyházsejteknél" fogja elkezdeni.

Kalit Eszter *(Kolozsvár)*

Keszthelyi kóruskoncert

Múlt héten számoltunk be lapunkban a Gyenesdiáson tartott egyházzenei továbbképző konferenciáról. Ennek az eseménynek volt megkoronázása a karvezetők kórusának szeptember 16-i koncertje a keszthelyi evangélikus templomban, közösen a Festetics-kastély Helikon kórusával.

A két kórust a konferencia főszervezője és felesége, *Kendeh Gusztávné* köti össze, aki a keszthelyi kórus vezetője. Az egyórás koncerten az első elhangzott mű a *Karénekeskönyv III.* egyik darabja, az *Isten élő lelke, jöjj!* című ének feldolgozása volt a szerző, *Csorba István* vezényletével. Ezt követte a konferencia résztvevőinek kórusa, majd az igehirdetés és – két közös énekkel keretezve – a Helikon kórus műsora.

Múlt heti számunkban közölt interjújában a tudósító sajnálatos módon pontatlanul idézte *Kendeh Gusztávot,* egyházunk egyházzenei bizottságának vezetőjét, aki – zenetanári diplomával és a több mint két évtizedes zeneiskola-igazgatói múlttal – természetesen nem azt mondta, hogy nem zenész, csupán azt, hogy nem egyházzenész. (A pontatlanságért ezúton is elnézést kérünk.)

■ Károly György Tamás

Helyreigazítás. Lapunk múlt heti számának 14. oldalán *Keresztény falunap* címmel közöltük a *bokodi* evangélikus lelkész beszámolóját a település nagyszerű ökumenikus alkalmáról. Természetesen nem a tudósítást jegyző *Kósa Gergely,* hanem a lapzártánk után küldött (előre nem jelzett) kéziratot – olvasószerkesztőnk távollétében – gondozó főszerkesztő volt az, aki a Fejér megyei községet Nógrád megyéhez rendelte (az eredeti szöveg nélkülözi a földrajzi elhelyezkedésre történő utalást)… Az érintettek szíves elnézését kérve reméljük, hogy hamarosan a Nógrád megyei – és felettébb jó emlékeink között őrzött – *Bokor* községből is hírt adhatunk hasonló összefogásról.

■ T. Pintér Károly

HÍREK, HIRDETÉSEK

HIRDETÉS

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) őszi sorozatának témája: *A zsidóság és a kereszténység kapcsolata.* A második alkalmat október 11-én – **kivételesen keddi napon** – 17 órakor *Izrael és a kereszténység kapcsolata zsidó szempontból* címmel tartják az országos iroda utcáról nyíló termében (1085 Budapest, Üllői út 24.). Előadó: *Köves Slomó* ortodox rabbi (Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség [Statusquo Ante] és Chábád-Lubavics Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület).

HIRDETÉS

Szeretettel hívjuk a szőkedencsi templom százötven éves jubileuma alkalmából tartandó ünnepi istentiszteletünkre és úrvacsorai asztalközösségbe október 2-án, vasárnap 16 órától. Isten igéjét *Szemerei János,* a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke hirdeti.

HIRDETÉS

Fogadóórámat minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

APRÓHIRDETÉS

VII. kerület, Damjanich utcában eladó vagy kiadó tágas, jó állapotú, 132 m²-es, négyszobás nagypolgári lakás, nagy belső terekkel. Jó közlekedési lehetőség (földalatti- és trolimegállók a közelben). A lakás földszinti, csendes, francia udvarra néz a nyugati oldalon. Virágos udvar, jó lakóközösség, felújított, rendezett ház. Az utcában a parkolás ingyenes. A lakás alkalmas gyülekezeti helyiségnek, orvosi rendelőnek, irodának, bemutatóteremnek, vagy esetleg átalakítható fitnesz- vagy táncteremmé. Érdeklődni a 30/823-2860 telefonszámon vagy az igrafjodi@gmail.com e-mail címen lehet.

Őszi hétvégék – 3 nap félpanzióval. Sopronban: 19 500, Dobogókőn: 14 500, Egerben: 23 000, Sárváron: 13 000 Ft/fő. Kisbér Tourist. Telefon: 34/352-700.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból október 2-ától október 9-éig

VASÁRNAP

10.05 / m1
Református magazin
10.30 / m1
Református ifjúsági műsor
10.40 / m1
60 éves a Sarepta
(ismétlés: 13.40 / m2)
11.00 / m1
Metodista istentisztelet
12.05 / Duna Tv
Élő egyház (vallási híradó)
15.05 / Bartók rádió
Beszélgetések az egyházzenéről
Magyar orgonaépítészet
1. rész
21.15 / Bartók rádió
Az emberi hang dicsérete
Reich: Tehillim – héber nyelvű zsoltárok
21.30 / m1
A felolvasó
(amerikai–német romantikus dráma, 2008) (119')

HÉTFŐ

6.35 / Duna Tv
Mestermunka (magyar ismeretterjesztő sorozat)
A kádár
10.00 / Torony Rádió (Békés)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása
10.00 / Bartók rádió
Hang-fogó. Benne:
Fauré: Requiem
14.20 / m1
Társbérletben a tárgyakkal
A bicikli
22.35 / m1
Átok
(magyar tévéfilm, 2009) (25')
23.00 / Bartók rádió
Jazzlegendák
Scott Joplin
00.20 / Duna Tv
Parancsra születtek
(román dokumentumfilm)

KEDD

12.30 / PAX
Fébé 2011
14.05 / Kossuth rádió
Arcvonások
Kara Sándor kőfaragó
14.15 / Duna Tv
Napok, évek, századok
Tőkéczki László műsora
16.00 / m2
Magyar évszázadok
Unió Erdéllyel
19.42 / Kossuth rádió
Ákombákom
Részletek a Makám együttes lemezéről
22.05 / Bartók rádió
Hang-fogó. Benne: Bach:
V. brandenburgi verseny
23.30 / m1
Rejtélyes XX. század
A Gorbacsov-puccs
24.00 / m2
Verssor az utcazajban

SZERDA

5.25 / m1
Hajnali gondolatok
12.00 / PAX
Felekezetközi zsoltárolvasás
13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva…”
A református egyház félórája
18.10 / Filmmúzeum
A lányom nélkül soha
(amerikai filmdráma, 1991)
(115')
19.35 / Bartók rádió
A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának Mozart-hangversenye
Benne: Requiem
19.42 / Kossuth rádió
Mese-ház
Mesés dalok a Kaláka együttes előadásában
21.05 / m1
On the Spot (riportműsor)

CSÜTÖRTÖK

14.10 / Duna Tv
Magyar történelmi arckép-csarnok
Damjanich János
15.35 / Duna Tv
Az aradi golgota
(magyar dokumentumfilm)
21.00 / Duna II. Autonómia
A bukás hősei – 1848 a film-vásznon és képernyőn
21.20 / Bartók rádió
Hang-fogó
Benne:
Bach–Busoni: C-dúr adagio, toccata és fúga (BWV 564)
Hummel: Esz-dúr mise
23.00 / Bartók rádió
Jazz a Márványteremben
A Kutas Zsolt Group koncertje
21.30 / Duna Tv
Szirmok, virágok, koszorúk
(magyar játékfilm, 1984)
(102')

PÉNTEK

5.25 / m1
Hajnali gondolatok
12.05 / Bartók rádió
A Nemzeti Filharmonikusok Liszt-hangversenye
Benne: XIII. zsoltár
12.35 / Duna II. Autonómia
Magyar történelmi arckép-csarnok. Aba Sámuel
13.15 / m2
Szabadlábon a Tiszaháton
13.30 / PAX
20 éves a Mandák kórus
(dokumentumfilm)
14.05 / m2
Sírjaik hol domborulnak…
Eltűnt magyar katonák nyomában
14.35 / Kossuth rádió
Tér-idő. Az összekötő és elválasztó nyelv
22.15 / Viasat3
Gladiátor (amerikai–angol történelmi kalandfilm)

SZOMBAT

6.10 / Duna Tv
Az Ótestamentum
(olasz sorozat)
12.05 / Bartók rádió
Kistétényi Melinda játszik a sárospataki vártemplom orgonáján
12.15 / Duna Tv
Lyukasóra
(irodalmi műsor)
12.22 / Kossuth rádió
Történet hangszerelve
15.20 / m2
Palya Bea-koncert
20.35 / m2
Égigérő fű
(magyar családi film, 1979)
(81')
21.45 / m1
Molnár Ferenc: Az üvegcipő (vígjáték)
23.20 / Duna Tv
Apja lánya
(amerikai játékfilm) (102')

VASÁRNAP

10.00 / Duna Tv
Isten kezében
Európa keresztény gyökerei
10.40 / m1
Baptista magazin
11.10 / m1
Református ifjúsági műsor
15.05 / Bartók rádió
Jubilate Deo
16.15 / Duna II. Autonómia
Élő népzene (2011)
VI. országos öregtáncos-találkozó 2. rész
17.15 / m2
Városrajzolatok
Budapest
21.15 / Bartók rádió
Az emberi hang dicsérete
Benne: Lukaszewski: Via crucis
Bruckner: Requiem
00.10 / Duna Tv
Luther
(angol tévéfilmsorozat, 2010)
VI/1.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap
Az ember haragja nem szolgálja az Isten igazságát. Jak 1,20 (Zsolt 94,15; Mt 6,25–34; 1Pt 5,5–11; Zsolt 104) „Igazam van! Haragszom mindhalálig!” Ki tudja, hányszor fogalmazódott meg bennünk ez a jónási mondat, amikor múltbéli eseményekre gondoltunk. „Megbántottak, megaláztak, összetörtek, gyűlölnek.” Az a „legtermészetesebb”, hogy fellángol bennünk a harag. Csakhogy ez a „természetes” a sátán munkája bennünk. Évekig, évtizedekig, sőt mindhalálig képes mételyezni kapcsolatainkat. Csak rombol, bezár, elválaszt. Krisztus azonban építeni, ebből szabadítani (Jn 8,32), gazdagítani jött közénk. Őrá figyeljünk, hogy Isten igazsága, országa a kapcsolatainkban is épüljön – így leszünk szabadok a szeretetre.

Hétfő
Jézus azt mondta Péternek: „Én könyörögtem érted, hogy el ne fogyatkozzék a hited.” Lk 22,32 (Zsolt 2,12; Fil 4,8–14; Mt 19,13–15) A hit nem emberi erő, teljesítmény vagy döntés, amelyre büszkék lehetnénk. A hit Isten ajándéka. Olyan bizalom, amely az igében születik, Isten ígéretébe kapaszkodik, kegyelméért kiált a legnagyobb mélységekben, a bukások ellenére is. Csodálatos kincs. Megmaradása, formálódása, „elmélyülése” is az Úr kegyelme. Áldott az a gondviselő szeretet, amely szüntelenül azért esedezik, munkálkodik, hogy mi, akik az övéi vagyunk, ki ne essünk ölelő karjaiból!

Kedd
Istenünk ereje mindazoknak a javára van, akik őt keresik, de hatalma és haragja fordul mindazok ellen, akik őt elhagyják. Ezsd 8,22 (Mt 15,28; 1Tim 6,/3–5/6–11a; Mt 19,16–30) Istenünk egyik legnagyobb szabadítása az, amikor az aggodalmaskodó szív megnyugszik benne. Ezért hangzik biztatásként ez az ige. A Mindenható ereje javunkra van, mozdulata mind a mi érdekünkben, védelmünkben történik. Ezsdrás számára így vált biztosítékká, valósággá Isten ígérete, szava, hogy az Úr vigyáz népére a hazavezető úton. Hitte az Úr megtartó, megőrző hatalmát. Atyánk ugyanezt a rendíthetetlen bizalmat ébresztgeti bennünk szavával, hogy rábízzuk magunkat az ő tervére, gondviselésére.

Szerda
Krisztus mondja: „Aki a legnagyobb közöttetek, az legyen szolgátok!” Mt 23,11 (2Sám 23,3–4; ApCsel 27,33–44; Mt 20,1–16) A versengés, a nagyravágyás a vérünkben, az óemberünkben van. Mindnyájan küzdünk, harcolunk a pozícióinkért. Jézus igéjében mégsem a hataloméhség ellen szól egyfajta „kicsinységre hívással” egyetemben. Tudja jól, hogy annak az eredménye nem lenne több vallásos alázatoskodásnál, újabb képmutató versengésnél, ítélkezésnél. Jézus nem a nagyobbról vagy a kisebbről beszél, hanem egy egészen más, maradandó, örök életről, amely benne és belőle él – másokért. Erre a többre indít, formál át, szül újjá Urunk.

Csütörtök
A ti mennyei Atyátok nem akarja, hogy elvesszen egy is e kicsinyek közül. Mt 18,14 (Zsolt 8,6; Lk 10,38–42; Mt 20,17–28) Nagy bátorítás mindenkinek ez a számontartás, gondoskodás. Atyánk számára nincs olyan élet, amely értéktelen lenne, még ha eltékozolt is. Nincs olyan, amely felesleges lenne, még ha elkóborolt, tőle a lehető legtávolabbi lenne is. Nincs olyan, amelyről lemondott volna, még ha reménytelenül üres lenne is. Istenünk megtalálni, megtartani, éltetni, betölteni, üdvözíteni akar minket. Mindent kész értünk vállalni. Ezért indult el lélekszakadva a századikért is – utánam…

Péntek
Krisztus mondja: „Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek.” Mt 9,12 (2Sám 24,10; Lk 22,35–38; Mt 20,29–34) Jézus köré rengeteg tolvaj, gyilkos, gonosztevő, prostituált gyülekezett. Szinte menekültek hozzá, hogy hallják, hogy megérintsék, mert gyógyulni akartak. Igazság szerint ez ma sincs másként. Boldog az, aki éhezi és szomjazza a bűnbocsánatot, új életre és az áldott orvos érintésére, szavára vágyik. Boldog az, aki így keresi őt: „Szükségem van rád, Uram!”

Szombat
Egy éjjel látomás jelent meg Pálnak: egy macedón férfi állt előtte, és ezekkel a szavakkal kérlelte őt: „Jöjj át Macedóniába, légy segítségünkre!” A látomás után nyomban igyekeztünk elmenni Macedóniába, mert megértettük: oda hívott minket az Isten, hogy hirdessük nekik az evangéliumot. ApCsel 16,9–10 (1Móz 24,21; Lk 6,20–26; Mt 21,1–11) Minden, ami történik, Isten akaratából történik. Még az is, ha a legnemesebb célok kudarcba fulladnak. Mert más az Úr terve, és akarata sokszor máshogy jut érvényre, mint ahogy mi számítunk rá. Így zárult be Pálék előtt az Ázsiába és Bitiniába vezető út, hogy megnyíljon a macedónokhoz. Ezért bármilyen kudarc ér is, ne aggódj: Isten értünk való terve mindenképp célba ér, megvalósul, talán éppen a zárt ajtókon keresztül.

■ Eszlényi Ákos

evangelikus.hu

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line**: www.evelet.hu, www.evangelikuselet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő**: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line**: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Rovatvezetők**: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó**: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).
Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével töröltetni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1 133130 211400